

UNIVERZITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Dluhové poradenství z pohledu klientů

Debt counseling service from the client's perspective

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

PhDr. Monika Nová, Ph.D.

Autor:

Kristýna Křížová

Praha 2024

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Monice Nové, Ph.D. za vedení bakalářské práce, ochotu, trpělivost a cenné poznámky v procesu vypracování práce. Dále bych chtěla poděkovat organizaci Člověk v tísni, o.p.s. za umožnění vypracování empirické části bakalářské práce a také jejich klientům za vyplnění dotazníků.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Dluhové poradenství z pohledu klientů“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 03. 05. 2024

Kristýna Křížová

Anotace

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a empirickou část. V teoretické části se zabývám vysvětlením základních pojmů spojených s problematikou oddlužení. Dále zde popisuji, jak k předlužení dochází a jak je možné se předlužení zbavit.

V empirické části zkoumám spokojenost klientů služby dluhového poradenství v organizaci Člověk v tísní, o.p.s. a jejich motivaci k vyhledání této služby. V této části se snažím potvrdit nebo vyvrátit nastavené hypotézy.

Klíčová slova

Dluhové poradenství, exekuce, oddlužení, předlužení

Annotation

The bachelor's thesis is divided into a theoretical and an empirical part. In the theoretical part, I deal with the explanation of basic terms connected with the issue of debt relief. I also describe here how overindebtedness occurs and how it is possible to get rid of over-indebtedness.

In the empirical part, I examine the satisfaction of clients of the debt counseling service in the organization Člověk v tísní, o.p.s. and their motivation to seek this service. In this part, I try to confirm or refute the set hypotheses.

Key words

Debt counseling, debt elimination, foreclosure, overindebtedness

Obsah

ÚVOD	10
1. ZÁKLADNÍ POJMY	11
2. PRŮBĚH DLUHOVÉHO PORADENSTVÍ	15
3. POSKYTOVATELÉ DLUHOVÉHO PORADENSTVÍ	18
4. DLUHY MLADISTVÝCH A SENIORŮ	20
5. PŘEDLUŽENÍ	22
6. MOŽNOSTI ŘEŠENÍ DLUHŮ	25
7. EXEKUCE	30
8. ZADLUŽENOST V ČESKÉ REPUBLICE	34
9. METODIKA VÝZKUMU	37
10. POPIS JEDNOTLIVÝCH OTÁZEK DOTAZNÍKU	38
11. HYPOTÉZY	40
12. VYHODNOCENÍ OTÁZEK DOTAZNÍKU	41
13. VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ	56
14. DISKUSE	57
ZÁVĚR	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A DALŠÍCH PRAMENŮ INFORMACÍ	60
ELEKTRONICKÉ PRAMENY INFORMACÍ	60
PŘÍLOHY	64

Seznam zkratk

ČR – Česká republika

o.p.s. – Obecně prospěšná společnost

OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná

s.r.o. – Společnost s ručením omezeným

tzv. – takzvaně

z.ú. – Zapsaný ústav

Seznam grafů

GRAF 1: ŠETŘENÍ, KOLIK DOMÁCNOSTÍ SESTAVUJE DOMÁCÍ ROZPOČET ⁵¹	25
GRAF 2: ŠETŘENÍ, PROČ DOMÁCNOSTI NESESTAVUJÍ DOMÁCÍ ROZPOČET	26
GRAF 3: POČET OSOB V KONKURSU	27
GRAF 4: POČET REORGANIZACÍ	28
GRAF 5: POČET OSOB V ODDLUŽENÍ	29
GRAF 6: VĚŘITELÉ DLE PRŮMĚRNÉ VÝŠE POHLEDÁVEK	31
GRAF 7: VÝVOJ CELKOVÉHO ZADLUŽENÍ DOMÁCNOSTÍ V ČESKÉ REPUBLICE.....	35
GRAF 8: VÝVOJ CELKOVÉHO ZADLUŽENÍ DOMÁCNOSTÍ V ČESKÉ REPUBLICE DLE HLAVNÍCH UKAZATELŮ.....	35
GRAF 9: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE POHLAVÍ.....	41
GRAF 10: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE VĚKOVÉ KATEGORIE	42
GRAF 11: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE NEJVYŠŠÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ.....	43
GRAF 12: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE SOUČASNÉ PRACOVNÍ SITUACE.....	44
GRAF 13: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE NAVŠTĚVOVANÉ POBOČKY ČLOVĚKA V TÍSNI, O.P.S.	45
GRAF 14: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE TOHO, JAK SE O SLUŽBĚ DLUHOVÉHO PORADENSTVÍ DOZVĚĎELI.....	46
GRAF 15: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE TOHO, ZDA ZNAJÍ VÝŠI SVÝCH POHEDÁVEK	47
GRAF 16: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE TOHO, ZDA ZNAJÍ VĚŘITELE SVÝCH POHLEDÁVEK	48
GRAF 17: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE TOHO, ZDA JSOU JEJICH POHLEDÁVKY V EXEKUCI	49
GRAF 18: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE TOHO, JAKÉ JSOU JEJICH PŘÍČINY PŘEDLUŽENÍ.....	50
GRAF 19: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE TOHO, ZDA SE JEJICH SITUACE ZLEPŠILA PO VYUŽITÍ SLUŽBY DLUHOVÉHO PORADENSTVÍ.....	51
GRAF 20: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE TOHO, ZDA BY DOPORUČILI SLUŽBU DLUHOVÉHO PORADENSTVÍ NĚKOMU DALŠÍMU	52
GRAF 21: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE TOHO, ZDA BYLI SPOKOJENI SE SLUŽBOU DLUHOVÉHO PORADENSTVÍ.....	53
GRAF 22: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE TOHO, ZDA JIM NĚCO V PRŮBĚHU POSKYTOVANÉ SLUŽBY DLUHOVÉHO PORADENSTVÍ NEVYHOVOVALO.....	54
GRAF 23: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE TOHO, ZDA JIM V PRŮBĚHU POSKYTOVANÉ SLUŽBY DLUHOVÉHO PORADENSTVÍ NĚCO CHYBĚLO	55

Seznam tabulek

TABULKA 1: DEMOGRAFICKÉ ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ	42
TABULKA 2: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE TOHO, ZDA ZNAJÍ VÝŠI A VĚŘITELE SVÝCH POHLEDÁVEK	48
TABULKA 3: ROZDĚLENÍ RESPONDENTŮ DLE TOHO, ZDA BYLI SE SLUŽBOU DLUHOVÉHO PORADENSTVÍ SPOKOJENI A ZDA BY JI DOPORUČILI DÁLE	53

Úvod

Za kalendářní rok 2023 vzrostl počet exekucí v České republice o 460 573 na celkový počet téměř 4 000 000 exekucí. Tento počet exekucí je tak vysoký, že se skoro každý mohl ve svém životě setkat s problémem zadlužení případně exekuce ve svém okolí.

V rámci této bakalářské práce budu zkoumat průběh služby dluhového poradenství v organizaci Člověk v tísni, o.p.s. Služba se zaměřuje na pomoc lidem, kteří se ocitli v tíživé finanční situaci. Služba pomáhá těmto lidem nalézt řešení jejich tíživé situace a dále je edukovat, aby se v budoucnu znovu neocitli v podobné situaci.

Tato bakalářská práce je rozdělena do dvou částí a to do teoretické části a empirické části. Teoretická část bakalářské práce se zabývá problematikou předlužení, možnými způsoby řešení předlužení, průběhem exekuce a průběhem oddlužení. Je zde uveden příklad z průběhu poskytování dluhového poradenství v organizaci Člověk v tísni, o.p.s.

Cílem bakalářské práce je představení dluhové problematiky v České republice v souvislosti s provedením vlastního empirického šetření, jehož cílem bylo zjistit, zda je služba dluhového poradenství v organizaci Člověk v tísni, o.p.s. správně nastavena, popřípadě jak by se dalo zlepšit poskytování této služby.

Empirická část bude probíhat za pomoci organizace Člověk v tísni, o.p.s. Jedná se o neziskovou organizaci působící v České republice od roku 1992. V rámci této spolupráce budu zkoumat poskytovanou službu dluhového poradenství, jež je součástí odborného sociálního poradenství. Budu analyzovat klientovu motivaci k vyhledání této služby a spokojenost klientů se službou dluhového poradenství. Výsledky budou konzultovány s koordinátorkou odborného sociálního poradenství a metodičkou dluhového poradenství. Empirická část obsahuje kvantitativní metodu sběru dat, konkrétně dotazníkové šetření.

Empirická část obsahuje hypotézy, vyhodnocení těchto hypotéz, popis jednotlivých otázek dotazníku a výsledky dotazníku. Tyto výsledky jsou doplněny grafy pro lepší přehlednost. Na základě těchto výsledků potvrdím nebo vyvrátím předem stanovené hypotézy.

V závěru bakalářské práce popisují dosažené cíle. Dále zde uvádím, jak by se dala tato práce dále využít a jak by se dalo na tuto práci navázat dalšími výzkumy.

Jako podklady pro výzkum své bakalářské práce je použita odborná literatura, zákony, publicistické zdroje a další elektronické zdroje.

O tématu dluhové problematiky není k dispozici mnoho současných literárních zdrojů. Věřím, že tato práce přivede čtenáře k hlubšímu zamyšlení nad touto problematikou a popřípadě mu nabídne i hlubší vhled do této problematiky.

1. Základní pojmy

V této kapitole jsou popsány pojmy, které se týkají mé bakalářské práce a jsou důležité k celkovému pochopení textu.

Poradenství

Tato bakalářská práce se zabývá tématem dluhového poradenství. Abychom se do tohoto tématu mohli plně ponořit, je potřeba abychom si definovali pojem poradenství obecně. „Poradenství se nespécializuje na léčení duševních chorob, zabývá se však závažnými lidskými problémy.“¹ Hlavní náplní poradenství je pomoc lidem, kteří se nacházejí ve složitých životních situacích. U poradenství rozlišujeme dva způsoby procesů, preventivní a nápravný. Preventivní proces se snaží usnadnit životní situace tím, že pomáhá klientům s jejich psychologickým a sociálním rozvojem. Oproti tomu nápravný proces odstraňuje zábrany osobního rozvoje a tím pomáhá aktivně řešit momentální problémy.²

Dle zdroje³ je základní službou v pomáhajících profesích právě poradenství. Při poradenství se snažíme klienta aktivizovat a nějak řešit jeho nepříznivou sociální situaci. Jedná se o proces, jenž napomáhá k osobnímu růstu klientů, pomáhá řešit problémy klientů a snaží se zmírňovat stav jejich nepohody. Cílem poradenství může být například i nový pohled na sebe samého a ostatní lidi. Důležitým aspektem je získání nových dovedností.

Sociální poradenství

V zákoně číslo 108/2006 Sb.⁴ nalezneme základní druhy sociálních služeb. Mezi tyto druhy spadá sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Sociální poradenství má dvě formy. První z nich je základní sociální poradenství a druhé je odborné sociální poradenství.

Základní sociální poradenství

Tato forma poradenství je základní činnost, která se poskytuje u všech druhů sociálních služeb. Náplní základního sociálního poradenství je zajištění potřebných informací, které pomáhají k řešení nepříznivé sociální situace.⁵

Odborné sociální poradenství

„Odborné sociální poradenství je poskytováno se zaměřením na potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin osob v občanských poradnách, manželských a rodinných poradnách, poradnách

---

¹ HRABAL, Vladimír a DRAPELA, J. V. *Vybrané poradenské směry: teorie a strategie: [učební text pro posluchače pedagogické fakulty Univerzity Karlovy]*. Praha: Karolinum, 1995., str. 7. ISBN 80-7184-011-4

² HRABAL, Vladimír a DRAPELA, J. V. *Vybrané poradenské směry: teorie a strategie: [učební text pro posluchače pedagogické fakulty Univerzity Karlovy]*. Praha: Karolinum, 1995., str. 7. ISBN 80-7184-011-4

³ MATOUŠEK, Oldřich, KŘIŠŤAN, Alois (ed.). *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013., str. 423. ISBN 978-80-262-0366-7.

⁴ Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách

⁵ Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách

pro seniory, poradnách pro osoby se zdravotním postižením, poradnách pro oběti trestných činů a domácího násilí a ve speciálních lůžkových zdravotnických zařízeních hospicového typu; zahrnuje též sociální práci s osobami, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností.“⁶ To tedy znamená, že u odborného sociálního poradenství nalezneme různé sociální skupiny, které se nacházejí v nepříznivé sociální situaci. Může se jednat například o osoby z vyloučených lokalit, o osoby se závislostí na drogách, nebo o osoby s mentálním či tělesným postižením.

Odborné sociální poradenství se může profilovat dle určitého typu jevu, jako je například domácí násilí. Dále lze odborné sociální poradenství profilovat pomocí cílové skupiny, zde můžeme uvést například osoby se zdravotním postižením. Autorka Arnoldová dále uvádí, že půjčování kompenzačních pomůcek rovněž spadá pod odborné sociální poradenství.⁷

Vyhláška 505/2006 Sb., § 4; definuje rozsah odborného sociálního poradenství tímto způsobem. „Základní činnosti při poskytování odborného sociálního poradenství se zajišťují v rozsahu těchto úkonů:

a) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím: zprostředkování navazujících služeb,

b) sociálně terapeutické činnosti: poskytnutí poradenství v oblastech orientace v sociálních systémech, práva, psychologie a v oblasti vzdělávání; tato základní činnost může být zajišťována poskytováním poradenství alespoň ve 2 z těchto oblastí,

c) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí: 1. pomoc při vyřizování běžných záležitostí, 2. pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s přirozeným sociálním prostředím.“⁸

Dluhové poradenství

Dluhové poradenství spadá pod odborné sociální poradenství, jehož cílovou skupinou jsou osoby, jež jsou ohroženy možnými finančními problémy nebo osoby, které se již nacházejí v tíživé finanční situaci. Dluhové poradenství se zabývá pomocí klientům, kteří mají dluhy a mají problém splácet své závazky.⁹ Jedná se o službu, která se snaží, aby byla dostupná odborná pomoc lidem, kteří se dostali do problémů s dluhy a tuto složitou životní situaci nejsou schopni řešit vlastními silami. Tato životní situace může být způsobena tím, že lidé svoji situaci neumějí nebo nemohou sami řešit, například z důvodu nízkého vzdělání nebo nedostatku finančních prostředků či informací.¹⁰

---

⁶ Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách

⁷ ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální péče*. 2. Praha: Grada, 2016., Str. 29., ISBN 978-80-271-9308-0.

⁸ Vyhláška 505/2006 Sb. Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

⁹ MATOUŠEK, Oldřich, KŘIŠŤAN, Alois (ed.). *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013., str. 452. ISBN 978-80-262-0366-7.

¹⁰ ČLOVĚK V TÍSNI, O.P.S. *Dluhové poradenství*. Online. Aktualizace 1. února 2024. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/co-delame/socialni-prace-v-cr/dluhove-poradenstvi>. [cit. 2024-03-02].

V praxi rozlišujeme dva hlavní způsoby poskytování služby dluhového poradenství. V prvním případě klient dochází do kanceláře dluhového poradce. Druhým způsobem je poskytování služby dluhového poradenství terénní formou v přirozeném prostředí klienta. V obou případech se poskytuje stejná služba pouze s rozdílem prostředí, ve kterém je poskytována. Terénní dluhové poradenství může být například poskytováno klientům, kteří se nacházejí na okraji společnosti, případně imobilním osobám či seniorům, kteří nejsou schopni docházet do kanceláře dluhového poradce.

Dluhové poradenství se snaží pomoci klientovi, aby se dostatečně vyznal ve svých pohledávkách. Zároveň by tato spolupráce měla vést ke stabilizaci finanční situace klienta. Probíhá zde snaha o zamezení dalšího nárůstu dluhu a v ideálním případě i k jeho eliminaci.¹¹

Dluhový poradce

„Dluhový poradci poskytují podporu lidem, kteří jsou ohroženi finančními problémy, a zároveň hledají řešení pro ty, kteří se již ve finanční krizi ocitli. Jejich činnost často navazuje na práci terénních sociálních pracovníků.“¹² Pokud se kdokoliv ocitne v dluhové tísní a rozhodne se tento problém řešit má možnost kontaktovat dluhového poradce. Dluhový poradce se bude dotyčným snažit pomoci vyřešit daný problém. Tuto službu nabízí například nezisková organizace Člověk v tísní.

Klient sociální práce

„Subjekt, který využívá sociální služby. Může to být osoba, rodina, skupina i komunita.“¹³ Klientem tedy nemusí být pouze jedna fyzická osoba, ale může se také jednat o skupinu fyzických osob nebo o komunitu, kde všichni zúčastnění chtějí řešit stejný nebo podobný problém. Skupinou osob vystupující v roli klienta sociální práce může být například shromáždění rodičů, kteří mají nemocné děti. V rámci své skupiny si navzájem vyjadřují podporu, sdílí své zkušenosti a informace, které jim pomáhají překonat těžkou životní situaci.

Pod pojmem komunita si můžeme představit společenství osob žijících na společném území. Jako příklad z praxe bych ráda uvedla případ obyvatel panelového domu, kteří měli problém s tím, že nemají přístup ke sklepním prostorům. Obyvatelé postupně začali podávat žádosti o kompenzaci v podobě vrácení části nájmu. Bytový odbor nakonec rozhodl, že nájemné vrátí plošně všem

---

¹¹ MATOUŠEK, Oldřich, KŘIŠŤAN, Alois (ed.). *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013., str. 452. ISBN 978-80-262-0366-7.

¹² ČLOVĚK V TÍSNĚ, O.P.S *Dluhové poradenství*. Online. Aktualizace 1. února 2024. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/co-delame/socialni-prace-v-cr/dluhove-poradenstvi>. [cit. 2024-03-02].

¹³ MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 2. Praha: Portál, 2008., str. 83. ISBN 987-80-7367-368-0.

poškozeným obyvatelům.¹⁴ Tento příklad z praxe ukazuje, jak je možné pracovat s komunitou, jejími zdroji a vnějšími aktéry.

Dluh

„Dluh je povinnost dlužníka splnit závazek vůči věřiteli. Nejčastěji jde o povinnost vrácení půjčených financí, které se navyšují o sjednané úroky, případně další dohodnuté částky.” Jedná se tedy o vztah dvou subjektů, kde jeden z nich je věřitelem a druhý dlužníkem. Dlužník má nesplněné závazky vůči věřiteli a tyto závazky musí splnit. Typicky se jedná o zapůjčení finančních prostředků a jejich následné vrácení. V případě nesplnění závazků vůči věřiteli může dluh narůstat o předem smluvně sjednané poplatky.¹⁵

„Smlouva je nejčastějším důvodem vzniku závazku.”¹⁶ Závazek vzniká mezi dvěma nebo více stranami. Obsah závazku je veden ve smlouvě. Závazek je povinnost dlužníka něco v budoucnu platit, dělat, nedělat, či dát věřiteli, který má právo, předem sjednané plnění vymáhat.¹⁷ Dluh je závazek dlužníka vůči věřiteli, který může vzniknout například nákupem zboží, čerpáním úvěru nebo za služby, jež dlužník bude splácet později.¹⁸

---

¹⁴ ČLOVĚK V TÍSNI, O.P.S. *OLOMOUCKÝ KRAJ: KOMUNITNÍ PRÁCE*. Online. Aktualizace 10. srpna 2022. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/co-delame/socialni-prace-v-cr/olomoucky-kraj/rodinne-poradenstvi>. [cit. 2023-11-04].

¹⁵ HOME CREDIT A.S. *Dluh*. Online. Aktualizace 21. srpna 2023. Dostupné z: <https://www.homecredit.cz/slovník-pojmu/dluh>. [cit. 2024-02-10].

¹⁶ PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY. *Smluvní právo*. Online. <https://portal.gov.cz/>. Aktualizace 29. listopadu 2020. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/rozcestniky/smluvni-pravo-RZC-38>. [cit. 2024-02-10].

¹⁷ HUBÁLEK, Michal; KŘÍSTEK, Adam a ZAMBOJ, Ladislav. *Manuál pro sociální pracovníky v oblasti insolvence*. Praha: Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, 2011. str. 99. ISBN 978-80-254-9535-3.

¹⁸ VÝKUP NEMOVITOSTÍ S.R.O. *Co je to dluh, závazek a pohledávka*. Online. Aktualizace 30. března 2023. Dostupné z: <https://www.vykup-nemovitosti.cz/blog/co-je-to-dluh-zavazek-a-pohledavka/>. [cit. 2024-02-11].

2. Průběh dluhového poradenství

Dluhové poradenství si klade za cíl řešení klientovy dluhové situace a pomoci mu se lépe vyznat v jeho dluzích.¹⁹ Aby byl průběh dluhového poradenství kvalitní a přehledný je třeba řádná depistáž klientových pohledávek, jeho příjmů a výdajů. Poradce společně s klientem se snaží zjistit v jaké fázi se nacházejí klientovy pohledávky a tím určit míru rizika u každé z nich.²⁰ Záměrem je udělat si přehled v klientových pohledávkách a tím zjistit nejrizikovější z nich, aby bylo možné co nejdříve nalézt vhodné řešení této pohledávky. Dluhové poradenství je poskytováno v pravidelných osobních konzultacích.²¹ Je potřeba opakovaně docházet na tyto osobní konzultace, jelikož právě zde dochází k mapování všech pohledávek a kontaktování věřitelů. Pomoc dluhového poradce dále spočívá v obraně klientových oprávněných práv a zájmů, řešení problémů spjatých s exekucí a zajištění oddlužení klienta.²²

V následujících odstavcích detailněji popisují aktivity služby dluhového poradenství, jejichž popis mi byl poskytnut organizací Člověk v tísni, o.p.s. dne 10. 4. 2024.

Nejprve dochází k mapování klientových závazků. Mnoho předlužených lidí nerozumí své situaci a neví v jaké fázi se jejich závazky nacházejí, případně kdo je jejich věřitelem. Proto se dluhový poradci nejprve věnují podrobnému zmapování klientovi situace a sestavení dluhové anamnézy.

Následně se dluhový poradci snaží identifikovat příčiny klientovi nepříznivé situace a snaží se, aby klient pochopil svou tíživou situaci. V některých případech se klienti o příčinách své nepříznivé situace bavit nechtějí. V případech, kdy jsou klienti otevření v tomto směru, tak je spolupráce klienta a dluhového poradce úspěšnější. Pochopení příčin je klíčové v případě oddlužení, jelikož osud klienta závisí na jeho zodpovědném a disciplinovaném přístupu a poučení se z předchozích situací.

Služba dluhového poradenství také nabízí pomoc se zastavením exekuce v případě, že některý ze závazků naplňuje skutkovou podstatu popsanou nezákonností exekučního řízení. Může se jednat například o rozpor s dobrými mravy, dětské exekuce, nebo netransparentní výběr rozhodce. Dluhový poradci pomohou v takovémto případě klientovi sepsat návrh na zastavení exekuce.

Organizace Člověk v tísni, o.p.s. je akreditována Ministerstvem spravedlnosti k podávání insolvenčních návrhů. Před podáním návrhu na oddlužení dluhový poradci podrobně mapují závazky klienta, jelikož absence precizně zmapovaných pohledávek může zkomplikovat schválení oddlužení.

---

¹⁹ SYROVÁTKOVÁ, Štěpánka; MACHALÍČEK, Josef a CHRISTOVÁ, Jana. *Dluhová problematika: informační brožura*. Dodatek k 1. vydání. Plzeň: Člověk v tísni, 2008., str. 63. ISBN 978-80-86961-28-6.

²⁰ MATOUŠEK, Oldřich, KŘIŠŤAN, Alois (ed.). *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013., str. 454. ISBN 978-80-262-0366-7.

²¹ PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY. *Smluvní právo*. Online. <https://portal.gov.cz/>. Aktualizace 29. listopadu 2020. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/rozcestniky/smluvni-pravo-RZC-38>. [cit. 2024-02-10].

²² ČLOVĚK V TÍSNI, O.P.S. *Dluhové poradenství*. Online. <https://www.clovekvtsni.cz/>. Aktualizace 1. února 2024. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/co-delame/socialni-prace-v-cr/dluhove-poradenstvi>. [cit. 2023-11-04].

Dluhovní poradci také mapují sociální situaci klienta a jeho příjmy, aby zjistili, jestli je oddlužení udržitelné z dlouhodobého hlediska. Organizace Člověk v tísni, o.p.s. s klienty spolupracuje dlouhodobě, jelikož vzhledem k náročnosti a délce trvání je důležité klientům poskytovat podporu i v průběhu samotného oddlužení. Tato asistence je klientům poskytována jako navazující služba na základě předchozí spolupráce. Klienti o tento typ spolupráce mají zájem a aktivně jej vyhledávají v případech, kdy se vyskytnou komplikace v průběhu procesu oddlužení. Cílem této asistence je předcházet rizikovým situacím, které by mohly zkomplikovat předchozí úsilí.

Další činností, kterou dluhovní poradci řeší s klienty služby dluhového poradenství, jsou různorodé případy spojené s problematikou vymáhání závazků v různé fázi vymáhacího řízení. Může se jednat například o vymáhání bezdůvodného obohacení, kdy klientům pomáhají vymoci zpět finance, které byly strženy exekučními srážkami nezákonné exekuce.

Dluhovní poradci dále řeší s klienty různé problémy, které mohou být spojené s problematikou pracovně právních vztahů, bydlením, vyživovacích povinností, nebo dávek. Poradci se vzdělávají v různých tématech, které jim pomáhají při poskytování služby a proaktivně reagují na změny zákonů, vyhlášek a předpisů.

Reálný příklad průběhu poskytování služby dluhového poradenství

V rámci své bakalářské práce jsem spolupracovala s neziskovou organizací Člověk v tísni, o.p.s. V průběhu této spolupráce mi byla poskytnuta kazuistika z reálného průběhu poskytování služby dluhového poradenství. Tato kazuistika je detailně rozepsaná v této kapitole.

Klient přichází na konzultaci společně s matkou, která je předlužená, a má zájem, abychom matce pomohli se sepsáním návrhu na oddlužení. Matka je starobní důchodkyně, předlužená zejména z důvodu neúspěšného podnikání svého bývalého manžela a zároveň otce klienta. Již v průběhu první konzultace, kdy mapujeme povahu, výši pohledávek a sociální situaci matky, zjišťujeme, že klient je taktéž předlužený. Eviduje pouze jednu pohledávku, ale v likvidační výši 45 milionů. Klient na řešení této pohledávky rezignoval. Nabízíme pomoc tedy i jemu.

V průběhu následujících konzultací, kdy jednak mapujeme pohledávky matky a připravujeme návrh na povolení oddlužení, se zaměřujeme i na klientovu pohledávku. Zjišťujeme, že klient má opravdu pouze jednoho věřitele, závazek pochází z doby, kdy klient čerstvě nabyt zletilosti, a kdy podnikání jeho otce začalo krachovat. Tudíž využil syna k získání finančních prostředků formou půjčky jako dalšího kapitálu k obnově podnikání.

Klient se v důsledku této situace 25 let potýkal s exekucí, několikrát absolvoval exekuci, kdy mu byl zabavován v podstatě nehodnotný majetek, byl pod tlakem vykonavatelů exekutorského úřadu, stejně jako jeho matka a po celou dobu mu probíhaly srážky ze mzdy. Potýkal se často i se situací, že byl odmítán ze strany zaměstnavatelů, a to vzhledem k tomu, že s exekučními srážkami se pojí administrativní zátěž, které se zaměstnavatelé snaží předcházet. Společně s předluženou matkou se snažili pokrýt společné náklady na bydlení.

Navrhli jsme, stejně jako matce, podat návrh na oddlužení s rizikem možného neúspěchu, jelikož klient nesplňoval dle insolvenčního zákona podmínku dvou věřitelů. Pohledávka byla však v takové výši, že insolvenční soud oddlužení schválil. Klient nad rámec svých srážek hradí splátky navíc, tak aby věřitele uspokojil v co nejvyšší míře.

Vzhledem k astronomické výši pohledávky by klient v rámci exekučních srážek nebyl nikdy schopen dosáhnout celkové úhrady tohoto závazku. Pomoc se sepsáním insolvenčního návrhu a argumentací pro schválení, byla jediná varianta, jak částečně uspokojit nárok věřitele a současně mít možnost se zasadit o změnu klientova života bez dluhů.

Klientovi i jeho matce jsme tedy pomohli s orientací a zmapováním pohledávek, přípravou a podáním insolvenčního návrhu a nadále asistujeme v rámci celého procesu insolvenčního řízení.

3. Poskytovatelé dluhového poradenství

Poskytování dluhového poradenství musí být akreditováno dle zákona 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení. O akreditaci rozhoduje Ministerstvo spravedlnosti ČR na žádost právnické osoby. Ministerstvo také vede seznam akreditovaných právnických osob, který je dostupný na webových stránkách <https://sako.justice.cz/>.²³

Mezi akreditované poskytovatele dluhového poradenství patří například Člověk v tísni, o.p.s., Rubikon centrum, z.ú., Asociace občanských poraden, Diecézní charita, Romodrom o.p.s., Poradna při finanční tísni, o.p.s.

Poskytovatele dluhového poradenství můžeme také najít na stránce www.jakprezidluhy.cz v jejich mapě dluhových poraden.

Organizace Člověk v tísni, o.p.s. nabízí odborné sociální poradenství v oblasti dluhů. Toto poradenství je určeno jednotlivcům starším 18 let. Služba se zabývá poskytováním pomoci a podpory osobám, které se dostaly do nepříznivé sociální situace kvůli dluhům a nejsou schopny poradit si vlastními silami. Cílem služby dluhového poradenství v organizaci Člověk v tísni, o.p.s. je informovat klienta o možných řešení jeho nepříznivé sociální situace, zlepšení nepříznivé sociální situace klienta a vést klienta k tomu, aby svou tíživou situaci aktivně řešil. Mezi další cíle také patří edukace klienta, jak se v dané situaci zachovat, pro případ, že by se v budoucnu vyskytl ve stejné či podobné situaci, případně jakým způsobem vyhledat odbornou pomoc. V roce 2018 nezisková organizace Člověk v tísni založila e-mailovou, videoporadnu a telefonickou Help linku zprostředkávající poradenství pro předlužené osoby.²⁴

RUBIKON Centrum, z.ú. je nestátní nezisková organizace, která pomáhá lidem s trestní minulostí v získání práce a bydlení, v řešení dluhů a také v přijetí odpovědnosti za sebe a své činy.²⁵

Cesta integrace, o.p.s. nabízí bezplatnou službu dluhového poradenství pro lidi z okolí Říčan, Benešova a Prahy, kteří mají problémy například s půjčkami, dluhy, exekucemi a potřebují poradit, jak svoji nepříznivou sociální situaci řešit.²⁶

---

²³ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. *Informace pro žadatele o akreditaci pro poskytování služeb v oblasti oddlužení*. Online. Aktualizace 1. července 2017. Dostupné z: <https://insolvence.justice.cz/informace-pro-zadatele/>. [cit. 2024-04-26].

²⁴ ČLOVĚK V TÍSNI, O.P.S. *Dluhové poradenství*. Online. <https://www.clovekvtisni.cz/>. Aktualizace 1. února 2024. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/co-delame/socialni-prace-v-cr/dluhove-poradenstvi>. [cit. 2023-12-09].

²⁵ RUBIKON CENTRUM, Z.Ú. *Kdo jsme*. Online. Aktualizace 5. února 2024. Dostupné z: <https://www.rubikoncentrum.cz/kdo-jsme/>. [cit. 2024-02-11].

²⁶ CESTA INTEGRACE, O.P.S. *Dluhové poradenství a oddlužení*. Online. Aktualizace 1. srpna 2021. Dostupné z: <https://www.cestaintegrace.cz/sluzby/obcanska-poradna/obcanska-poradna-dluhove-poradenstvi-a-oddluzeni/>. [cit. 2024-02-05].

Diakonie ČCE – středisko Střední Čechy poskytuje službu občanské poradny, která je určena všem těm, kteří se nacházejí v obtížné životní situaci a nedokáží se z této situace dostat vlastními silami. Hlavním cílem je, aby jejich klientům umožnili řešit nepříznivou životní situaci.²⁷

Poradna při finanční tísni, o.p.s. vznikla za účelem pomoci fyzickým osobám, které jsou zadlužené, nebo předlužené. Organizace poskytuje bezplatnou poradenskou telefonní linku. Jejich posláním je kvalitní a účinná poradenská činnost pro občany ve finanční tísni, v hrozící nebo probíhající exekuci, nebo platební neschopnosti. Poradna při finanční tísni, o.p.s. také zajišťuje školení, semináře a přednášky zaměřené na téma financí určené pro děti, seniory, učitele, sociální pracovníky a další subjekty.²⁸

---

²⁷ DIAKONIE ČCE. *Občanská poradna* [Online]. Aktualizace 29. října 2018. Dostupné z: <https://www.diakonie-stred.cz/nase-sluzby/sluzby-pro-osoby-v-tizive-zivotni-situaci/obcanska-poradna/> [cit. 2024-03-08]

²⁸ PORADNA PŘI FINANČNÍ TÍSNI, O.P.S. *PORADNA PŘI FINANČNÍ TÍSNI*. Online. Aktualizace 12. dubna 2024. Dostupné z: https://www.financnitisen.cz/kdo_jsme.php. [cit. 2024-04-26].

4. Dluhy mladistvých a seniorů

V této kapitole popisují dluhovou problematiku u mladistvých a seniorů na území České republiky.

Dluhy mladistvých

„Když si Míša v 16 letech kvůli první brigádě zřídila bankovní účet, zjistila, že jsou proti ní vedeny exekuce kvůli jízdě načerno z doby, kdy jí bylo 9 let. K tomu se přidal dluh u operátora, kde si na ni otec zřídil paušál, který neplatil. Celkem vymáhané částky přesahují 130 tisíc Kč, které Míša může jen velmi těžko splatit, byť při škole pracuje na několika brigádách zároveň.“²⁹

V roce 2023 se nacházelo v České republice zhruba 4 000 zadlužených dětí a mladistvých. Dětské dluhy vznikají například nezaplacením pokuty za jízdu bez platného jízdního dokladu, za neplacení poplatku za svoz komunálního odpadu, nezaplacení pokuty v knihovně za poškozenou či nevrácenou knihu, případně za nezaplacené faktury telekomunikačním službám.³⁰ „Než se dluh k dítěti vůbec dostane, činí tisíce i desetitisíce korun. Dítě jej navíc nemá, jak splatit, a proto přichází exekuce. Ještě před vstupem do dospělosti se tak děti ocitají v dluhové pasti.“³¹ Za dětské dluhy mohou nejčastěji jejich rodiče. Ve většině případů se rodiče nachází v tíživé finanční situaci a odmítnou za své dítě zaplatit například poplatek, nebo pokutu.

„Mladý člověk vstupující do dospělého života s exekucí je socioekonomicky paralyzován a exekuce obecně jsou značnou finanční zátěží státu.“³² Exekuce mladého člověka často vedou k zaměstnání bez platné smlouvy, tedy tzv. práce na černo a tím i ke ztrátám ve státním rozpočtu. Vedou také k administrativní zátěži zaměstnavatelů, kteří zaměstnávají osoby s exekucí. Dluhy vytváří odkázanost na sociální služby a dávkový systém.

V Plzeňském kraji fungoval od roku 2020 projekt „Za děti bez dluhů“, jenž vytvořila organizace Tady a teď, o.p.s. Záměrem projektu bylo informovat o problematice dětských dlužníků. Hlavním cílem bylo zastavení exekučních titulů, které byly vydány na děti z Plzeňského kraje. V rámci projektu vznikly i konkrétní nástroje a mechanismy v postupu zastavování dětských exekucí, které jsou na jejich webových stránkách dostupné pro ostatní subjekty. V současné době organizace Tady a teď, o.p.s. realizuje projekt „Za děti bez dluhů vol.2“, který je zaměřen na dětské exekuce po celé České republice.³³

²⁹ ČLOVĚK V TÍSNI, O. P. S. *Dětské dluhy*. Online. Aktualizace 9. dubna 2024. Dostupné z: <https://jakprezidtluh.cz/dluhy-v-cesku/detske-dluhy/>. [cit. 2024-04-26].

³⁰ OBECNĚ PROSPĚŠNÁ SPOLEČNOST SIRIUS, O.P.S. *Dětské dluhy: problém, který přetrvává*. Online. KOVALČÍK, Martin. Aktualizace 20. října 2023. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/detske-dluhy-problem-ktery-pretrvava>. [cit. 2024-04-26].

³¹ ČLOVĚK V TÍSNI, O.P.S. *ZADLUŽENÉ DĚTI*. Online. Aktualizace 27. března 2023. Dostupné z: <https://www.zadluzenedeti.cz/>. [cit. 2024-04-26].

³² TADY A TEĎ, O.P.S. *ZA DĚTI BEZ DLUHŮ*. Online. Aktualizace 13. března 2024. Dostupné z: <https://www.zadetibezdluhu.cz/>. [cit. 2024-04-26].

³³ TADY A TEĎ, O.P.S. *ZA DĚTI BEZ DLUHŮ*. Online. Aktualizace 13. března 2024. Dostupné z: <https://www.zadetibezdluhu.cz/>. [cit. 2024-04-26].

V roce 2021 prošel novelou Zákon č. 89/2012 Sb., Zákon občanský zákoník, který se zabýval problematikou dětských dluhů. Dle odstavce 1 § 899a je vymáhání peněžitých dluhů vzniklých v dětství možné pouze do výše jmění nezletilého ke dni, kdy nabyl svou svéprávnost. Odstavec 2 § 899a Zákona č. 89/2012 Sb. upravuje to, že pokud dítěti vznikl dluh jednáním jeho rodiče nebo jednáním dítěte se souhlasem rodiče, bude za daný dluh ručit rodič dítěte.

Dluhy seniorů

V roce 2006 bylo v České republice přes 30 000 exekucí na důchody.³⁴ V roce 2016 bylo evidovaných seniorů s exekucí přes 85 000 a v roce 2022 téměř 70 000.³⁵ Nejčastější příčinou exekuce seniorů bývá nedostatečná finanční gramotnost.

Možnými důvody zadlužení seniorů může být například snaha pomoci jejich dětem nebo vnoučatům. Snaha seniorů pomoci ostatním je dovede k zadlužení, ale bohužel neodhadnou, jaký dopad to bude mít na ně samotné. Dluh může také vzniknout na předváděcích akcích, jež jsou zaměřené na prodej zboží, avšak toto zboží často převyšuje finanční možnosti seniora. Dluh seniori mohou mít již ze svého ekonomicky aktivního života, a následně dluh pokračuje v době pobírání starobního důchodu.³⁶

Zdroj³⁷ uvádí, že právě seniori jsou snadným cílem pro bankovní i nebankovní společnosti. Tyto společnosti využívají seniorovu neznalost s nakládáním s financemi a následně jsou příčinou zadlužení a finanční nestability seniora. Jednou z možností ochrany seniorů je jejich vzdělávání v oblasti sociálně ekonomických kompetencí. Cílem aktivit by mělo být chránit seniory a zvyšovat jejich šanci dobře se orientovat ve finanční gramotnosti. Osoba, která je finančně gramotná se dokáže orientovat v problematice peněz a tím předcházet zadlužení.

---

³⁴ ASOCIACE OBČANSKÝCH PORADEN. *Seniorům stále více komplikují život dluhy exekuce*. Online. KALVODA, Hynek. Aktualizace 29. listopadu 2017. Dostupné z: <https://www.obcanskeporadny.cz/cs/aktivity/projekty/obcanske-poradenstvi/88-seniorum-stale-vice-komplikuji-zivot-dluhy-exekuce>. [cit. 2024-04-26].

³⁵ EXEKUTORSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistiky*. Online. Aktualizace 1. dubna 2024. Dostupné z: <https://statistiky.ekcr.info/statistiky>. [cit. 2024-04-26].

³⁶ ASOCIACE OBČANSKÝCH PORADEN. *Seniorům stále více komplikují život dluhy exekuce*. Online. KALVODA, Hynek. Aktualizace 29. listopadu 2017. Dostupné z: <https://www.obcanskeporadny.cz/cs/aktivity/projekty/obcanske-poradenstvi/88-seniorum-stale-vice-komplikuji-zivot-dluhy-exekuce>. [cit. 2024-04-26].

³⁷ PAVELKOVÁ, Jaroslava. *Praktické vzdělávání ve finanční gramotnosti u seniorů jako prevence finanční nestability*. Online. *Sociální práce / Sociálna práca / Czech and Slovak Social Work*. 2018, č. 2. ISSN 1805-885X. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/inspirace-pro-praxi/prakticke-vzdelavani-ve-financni-gramotnosti-u-senioru-jako-prevence-financni-destability/>. [cit. 2024-04-26].

5. Předlužení

Závazek může vzniknout ze dvou základních forem. První možnost vzniku závazku je ze zákona a druhá možnost vzniku závazku je ze smluv. Mezi závazky ze zákona řadíme například zdravotní pojištění, daně, výživné, povinné ručení nebo pokuty. Mezi závazky ze smluv může patřit například nájemné, energie, půjčky, ručitelství nebo dluhy v rámci společného jmění manželů.³⁸

Jako další dělení uvádí RUBIKON Centrum³⁹ přehled čtyř nejčastějších subjektů a institucí, u kterých je možnost zadlužení. Jako první jsou dluhy vůči státu, tedy nevyřešené závazky například z pokut nebo třeba z daní a poplatků. Další možností jsou dluhy z trestné činnosti, sem řadíme například náhradu škody poškozenému nebo náklady výkonu vazby. Do třetího typu řadí závazky nestátních věřitelů na základě smlouvy. Může se jednat o úvěry a půjčky od rodiny či banky nebo nezaplacené účty například za nájem. Posledním, tedy čtvrtým, druhem dluhů je výživné vůči dětem manželce nebo manželovi.

Mezi nebezpečné dluhy pro dlužníka řadíme dluhy za nájem, energie a výživné. Tyto dluhy mohou vést k dalším nežádoucím problémům, jako je například nucené vystěhování z místa bydliště, odpojení od energií, případně trestně právní odpovědnost jako důsledek nehrzení výživného.

Zadluženost a předluženost

Jak uvádí zdroj⁴⁰ zadlužení je stav, kdy si osoba půjčí peníze od věřitele a tím se stává jeho dlužníkem. Povinnosti dlužníka splácet svůj dluh se říká závazek. Půjčené peníze tedy musí dlužník vrátit věřiteli, tím splatí svůj závazek a věřitelovu pohledávku. Pohledávka je právo věřitele na vrácení půjčeného finančního obnosu.

Předlužení nastává v případě, kdy dluhy dlužníka přesáhne cenu jeho majetku. Tedy ani prodejem svého majetku není dlužník schopen pokrýt všechny své závazky.⁴¹

Dle zákona č. 182/2006 Sb.⁴² je předluženost definována slovem úpadek. „Dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů a peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit.“ Alternativní definice dle zdroje⁴³ říká, že se jedná o předluženost ve chvíli, kdy osoba není schopna v delším časovém úseku splácet své závazky. Předluženost je tedy

---

³⁸ HRDINKOVÁ, Tereza a MATI, Petr. *Metodika dluhového poradenství*. Bílina: Člověk v tísní, 2013., str. 7., ISBN 978-80-87456-40-8.

³⁹ RUBIKON CENTRUM, Z.Ú. *Jak se oddlužit*. Online. <https://www.rubikoncentrum.cz/>. Aktualizace 5. listopadu 2020. Dostupné z: https://www.rubikoncentrum.cz/wp-content/uploads/2020/11/RUBIKON_Jak-se-oddruzit-2020_online.pdf?swcfpc=1. [cit. 2024-03-09].

⁴⁰ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Zadlužení (předlužení) a jak z něj ven*. Online. Aktualizace 18. března 2019. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/zadluzeni-a-predluzeni>. [cit. 2024-03-10].

⁴¹ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Zadlužení (předlužení) a jak z něj ven*. Online. Aktualizace 18. března 2019. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/zadluzeni-a-predluzeni>. [cit. 2024-03-10].

⁴² Zákon č. 182/2006 Sb. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*

⁴³ MATOUŠEK, Oldřich, KŘIŠŤAN, Alois (ed.). *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013., str. 337. ISBN 978-80-262-0366-7.

stav zadluženosti, který přesáhl zvládatelnou míru splácení závazků dané osoby. Aby bylo možné předcházet předlužení, je potřeba například zlepšení vzdělání v oblasti finanční gramotnosti a podpora terénní sociální práce, která poskytuje službu odborného sociálního poradenství v oblasti dluhové problematiky.

Jak uvádí zdroj⁴⁴, tak předlužení můžeme rozdělit do tří stupňů. Prvním stupněm je neschopnost splácet půjčky, spotřebitelské úvěry a další obdobné dluhy, jako další přichází nedostatek financí k zaplacení výdajů spojených s bydlením a v poslední řadě nastává nemožnost obstarání základních lidských potřeb jako jsou například jídlo a oblečení.

Dluhová past

„Půjčka na splacení půjčky – nejrychlejší cesta do dluhové pasti“⁴⁵ Jak uvádí zdroj⁴⁶, tak dluhová past, někdy také nazývána jako dluhová spirála, je jev, kdy již osoba není schopna splácet své dluhy, a tak si na splacení dluhu sjednává další úvěry. V mnoha případech k tomuto jevu dochází kvůli tomu, že dlužníkovi narůstá peněžní postih z důvodu nedodržení podmínek úvěrové smlouvy. Dlužník není schopen splatit veškeré své úvěry, pouze dochází k navyšování celkové částky dluhu. Zdroj⁴⁷ tvrdí, že návazné úvěry na vrácení původního finančního obnosu jsou často podepsány s nevýhodnějšími podmínkami pro stranu dlužníka, oproti původnímu úvěru. Tímto způsobem se utváří spirála půjčení si finančního obnosu na splacení předchozích dluhů, avšak vznikají dluhy nové, které není jedinec schopen splácet v daném termínu, či výši. Mezi možnosti řešení dluhové pasti patří sloučení půjček neboli konsolidace dluhů nebo osobní bankrot tedy insolvence.

Příčiny předlužení

Zdroj⁴⁸ tvrdí, že zadlužení bez podstaty vzniku může postihnout kohokoliv. Zadlužení mohlo vzniknout aktivním či pasivním způsobem. Mezi aktivní zadlužení se řadí například čerpání finančních prostředků neboli úvěr a mezi pasivní zadlužení se řadí například pokuta za jízdu městskou hromadnou dopravou bez platné jízdenky. Předlužení se pojí se širokou řadou společensky nežádoucích jevů, příkladem je nadměrná konzumace alkoholu, užívání drog, kriminalita či prostituce.

---

⁴⁴ EUROPEAN COMMISSION. *Předlužení – otázky a odpovědi*. Online. Aktualizace 18. listopadu 2010. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/employment_social/2010againstpoverty/export/sites/default/downloads/Topic_of_the_month/CS_Thematic_Article_Indebtedness_QandAs.pdf. [cit. 2024-03-11].

⁴⁵ LOANDO. *Co je to dluhová past a jak do ní nespádnout*. Online. Aktualizace 8. ledna 2019. Dostupné z: <https://loando.cz/clanek/dluhova-past>. [cit. 2024-02-15].

⁴⁶ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. *JAK VEN Z DLUHOVÉ PASTI*. Online. Aktualizace 20. června 2018. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti>. [cit. 2024-02-19].

⁴⁷ SVĚŘENECKÁ SPRÁVA S.R.O. *Dluhová spirála*. Online. Aktualizace 29. září 2019. Dostupné z: <https://svsp.cz/slovník/dluhova-spirala>. [cit. 2024-02-20].

⁴⁸ MATOUŠEK, Oldřich, KŘIŠŤAN, Alois (ed.). *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013., str. 337. ISBN 978-80-262-0366-7.

Člověk v tísní, o.p.s. uvádí, že příčiny předlužení jsou různorodé. Může se jednat například o zdravotní potíže, životní styl, krizové situace v rodině nebo také o zneužití člověka, který se nachází ve složité životní situaci.⁴⁹

Zdroj⁵⁰ uvádí, že předlužení může vznikat v důsledku nedostačujících příjmů, zbytečně vysokých výdajů a nedostatečné právní ochrany spotřebitele. Nedostatečné příjmy mohou být například výsledkem nezaměstnanosti či nezdařilého podnikání, zároveň se může také jednat o úmrtí nebo invaliditu, kdy osoba již není schopna vydělávat takové množství financí, které by pokrylo náklady na její životní styl a tím se dostane do platební neschopnosti. V případě neřešení problému dochází k jeho prohlubování. Následně může vzniknout dlužnický kruh, jelikož dochází ke zvyšování úroků, pokut a také nákladů na vymáhání dluhu. Ohroženi předlužením jsou také osoby, které vykazují patologické jevy. Může se jednat o osoby s různými závislostmi jako je například gamblerství nebo prostituce. Dále mohou být ohroženy předlužením osoby důvěřující reklamám, které tvrdí, že zapůjčení finančního obnosu s sebou nenese žádná rizika a je zcela zdarma.

Předluženým jedincům je potřeba pomáhat z toho důvodu, že takovýto jedinec má sklon k rizikovému chování jako je například prostituce, kriminalita, bezdomovectví nebo závislosti.

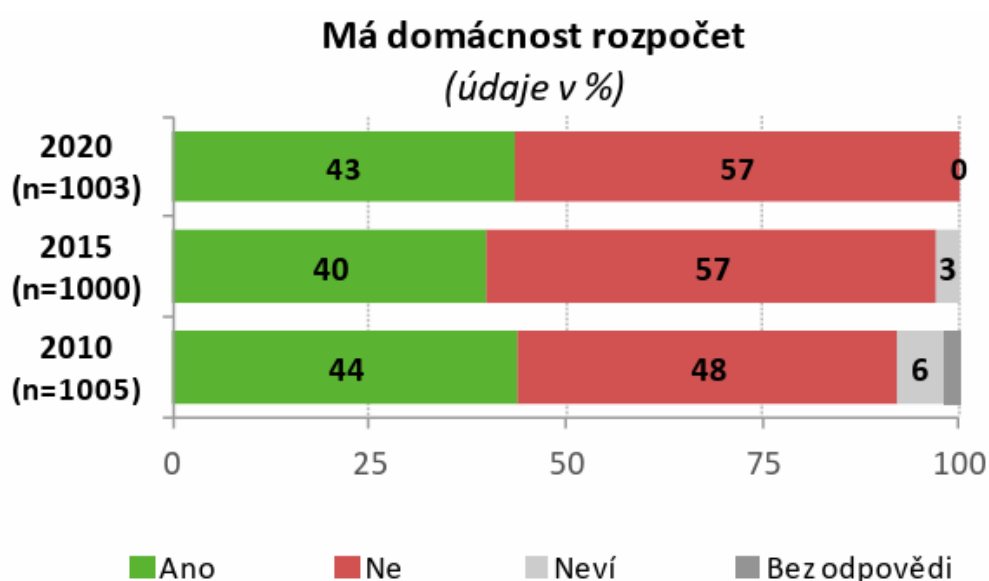
---

⁴⁹ ČLOVĚK V TÍSNĚ, O.P.S. *Příčiny zadlužování jsou pestré, většina našich klientů neodpovídá zažité představě dlužníků, co si půjčují na dovolenou.* Online. FOJTÍKOVÁ, Dominika a BURZOVÁ, Petra. Aktualizace 25. července 2022. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/priciny-zadluzovani-jsou-pestre-9254gp>. [cit. 2023-12-01].

⁵⁰ EUROPEAN COMMISSION. *Předlužení – otázky a odpovědi.* Online. Aktualizace 18. listopadu 2010. Dostupné z: https://ec.europa.eu/employment_social/2010againstpoverty/export/sites/default/downloads/Topic_of_the_month/CS_Thematic_Article_Indebtedness_QandAs.pdf. [cit. 2024-03-11].

6. Možnosti řešení dluhů

Zdroj⁵¹ uvádí, že mezi možnosti řešení dluhů patří například zvýšení příjmů a vytvoření rodinného rozpočtu. Rodinný rozpočet pomůže v přehlednosti ve financích a tímto způsobem může jedinec či domácnost mapovat své výdaje. Tyto výdaje pak mohou být nasměrovány tím způsobem, aby pokrývaly závazky jedince či domácnosti. Z výzkumu⁵², který se zabývá finanční gramotností občanů, vyplynulo, že domácí rozpočet sestavuje 43 % domácností. K pravidelnému sestavování domácího rozpočtu dochází u 35,69 % dotazovaných subjektů. V grafu číslo 1 můžeme pozorovat, že domácí rozpočet v roce 2020 sestavuje podobný podíl dotázaných subjektů jako při předešlých dvou měřeních, která probíhala v letech 2015 a 2010. Nejnovějšího měření se zúčastnilo 1003 subjektů.

Graf 1: Šetření, kolik domácností sestavuje domácí rozpočet⁵¹

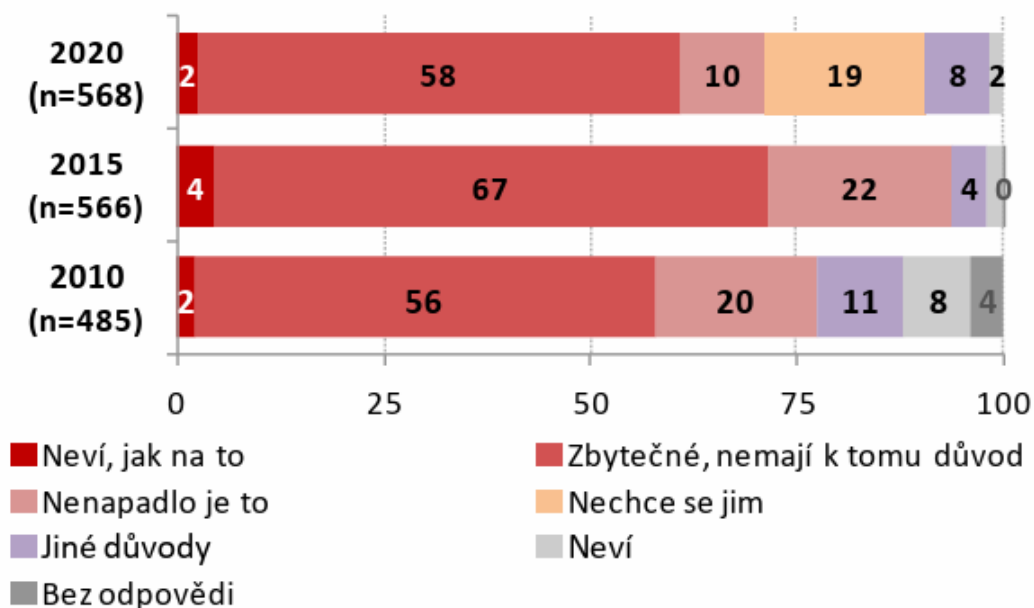
V rámci provedeného výzkumu byla dále položena otázka, proč nedochází k sestavování domácího rozpočtu v případě, že k jeho sestavování skutečně nedochází. V tomto případě bylo respondentů 57 % z celkového počtu dotazovaných. Jak si můžeme všimnout v grafu číslo 2, tak mezi nejčastější důvody k nesestavování domácího rozpočtu patří pocit jeho zbytečnosti, dotazované nenapadlo sestavení domácího rozpočtu, případně se respondentům nechce domácí rozpočet sestavovat.

⁵¹ HRDINKOVÁ, Tereza a MATI, Petr. Metodika dluhového poradenství. Bílina: Člověk v tísní, 2013., str. 27. ISBN 978-80-87456-40-8.

⁵² MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *FINANČNÍ GRAMOTNOST 2020*. Online. Aktualizace 19. června 2020. Dostupné z: https://financnigramotnost.mfcr.cz/assets/cs/media/PSFV_Zprava_2020_Financni-gramotnost-2020.pdf. [cit. 2024-01-10].

Důvod nesestavování rozpočtu (údaje v %)

Graf 2: Šetření, proč domácnosti nesestavují domácí rozpočet⁵³

Další formou řešení dluhů může být vytvoření nebo upravení již existujícího splátkového kalendáře, kdy se dlužník a věřitel dohodnou na nastavení nebo úpravě výše splátek. Obě strany s touto dohodou musí souhlasit. „Splátkový kalendář obsahuje přehled splatnosti jednotlivých částek nejčastěji v měsíci.”⁵⁴ Ve splátkovém kalendáři tedy najdeme přesně definovanou finanční částku, kterou musí jedinec uhradit k předem vybranému datu.

Třetím možným způsobem řešení dluhů je půjčka.⁵⁵ Dlužník si půjčí finanční obnos na zaplacení jiné půjčky. Tímto způsobem se dlužník může dostat do dluhové pasti.

Další možností řešení dluhů může být konsolidace půjček, tedy sloučení více půjček do jedné. Využití této možnosti je vhodné v případech, kdy dlužník splácí své dluhy jednotlivě a v případě porušení předem stanovených podmínek dochází k načítání sankcí u každého závazku zvlášť. Kvůli tomu dluh rychle narůstá a dlužník jej není schopen splácet. V tuto chvíli je vhodné požádat o konsolidaci dluhů, kdy nový věřitel zaplatí dlužné pohledávky a stane se z nich jeden závazek. Konsolidace půjček tak zajistí nižší nákladnost, přehlednost a lepší kontrolovatelnost závazku.

⁵³ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *FINANČNÍ GRAMOTNOST 2020*. Online. Aktualizace 19. června 2020. Dostupné z: https://financnigramotnost.mfcr.cz/assets/cs/media/PSFV_Zprava_2020_Financni-gramotnost-2020.pdf. [cit. 2024-01-10].

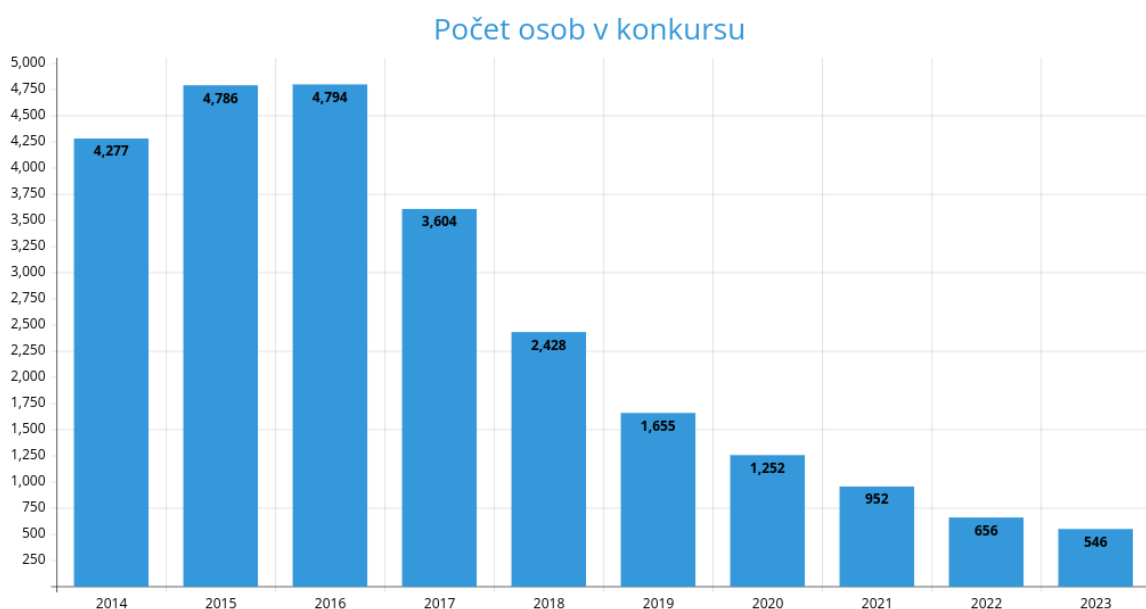
⁵⁴ KOMERČNÍ BANKA, A.S. *Splátkový kalendář*. Online. Aktualizace 11. dubna 2023. Dostupné z: <https://www.kb.cz/cs/podpora/slovník/vyrazy-zacinajici-na-s/splatkovy-kalendar>. [cit. 2024-03-11].

⁵⁵ HRDINKOVÁ, Tereza a MATI, Petr. *Metodika dluhového poradenství*. Bílina: Člověk v tísní, 2013., str. 28. ISBN 978-80-87456-40-8

Jako posledním způsobem řešení předlužení je insolvence, kterou upravuje zákon č. 182/2006 Sb.⁵⁶, o úpadku a způsobech jeho řešení. V následujících odstavcích popisují tři možnosti řešení úpadku, které jsou definovány tímto zmíněným zákonem.

Řešení úpadku

Zdroj⁵⁷ popisuje tři existující řešení úpadku. Úpadek je možné řešit konkursem, reorganizací a oddlužením. Konkurs má likvidační charakter, to znamená, že jde o zpeněžení majetku dlužníka. Získané finanční prostředky jsou následně využity k poměrnému uspokojení zjištěných pohledávek věřitelů. V případě, že nebyla uspokojena veškerá výše všech pohledávek věřitelů, nedochází k jejich zániku, ale věřitelé se jich mohou nadále domáhat. Graf číslo 3 zobrazuje počet osob v konkursu v jednotlivých letech mezi roky 2014 a 2023. Data v tomto grafu byla převzata z webových stránek Insolcentra.⁵⁸ Jednotlivé údaje jsou platné vždy k poslednímu dni daného roku. Z grafu vyplývá, že počet osob v konkursu má klesající tendenci.

Graf 3: Počet osob v konkursu

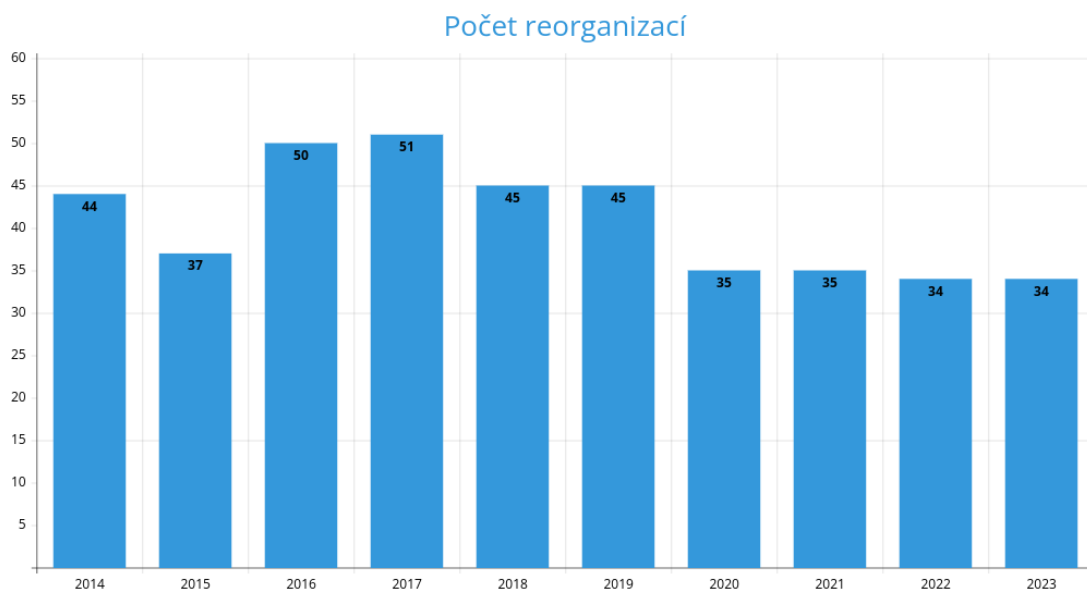
Reorganizace je postupné uspokojování pohledávek věřitelů. Tímto způsobem lze řešit dluhy dlužníka, pokud se jedná o podnikatele. Aby bylo možné řešit úpadek pomocí reorganizace, musí být splněna alespoň jedna z následujících dvou podmínek. První podmínkou je, že finanční obrat podnikatele dosahuje alespoň výše 50 000 000 Kč. Druhá z podmínek říká, že dlužník zaměstnává nejméně 50 zaměstnanců. Dlužníkovi je zachován provoz podniku a jsou zde nastavena opatření,

⁵⁶ Zákon č. 182/2006 Sb. Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

⁵⁷ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. *JAK VEN Z DLUHOVÉ PASTI*. Online. Aktualizace 20. června 2018. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti>. [cit. 2024-02-19].

⁵⁸ INSOLCENTRUM S.R.O. *INTERAKTIVNÍ MAPA S ÚDAJI O KAŽDÉM KRAJI ČR*. Online. Aktualizace 30. března 2024. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/mapa-insolvence-vse/>. [cit. 2024-04-01].

která vedou k sanaci hospodaření.⁵⁹ Graf číslo 4 zobrazuje počet osob v reorganizaci v jednotlivých letech mezi roky 2014 a 2023. Data v tomto grafu byla převzata z webových stránek Insolcentra.⁶⁰ Jednotlivé údaje jsou platné vždy k poslednímu dni daného roku. Celkový počet reorganizací se pohybuje v rozmezí od 34 do 51 reorganizací ve sledovaném období. Z grafu můžeme pozorovat klesající tendenci počtu reorganizací od roku 2017.

Graf 4: Počet reorganizací

Poslední formou řešení úpadku je oddlužení, jež také patří mezi sanační formy řešení úpadku. Toto řešení je pro fyzické a právnické osoby. K oddlužení může dojít ve dvou formách, a to pomocí plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty nebo pouze pomocí zpeněžením majetkové podstaty. V prvním případě dochází k prodeji majetku dlužníka a nastavení pravidelných splátek. V druhém případě dochází pouze k prodeji majetku dlužníka. Celý proces oddlužení může trvat maximálně pět let. Zákon stanovuje, že u dlužníků s nárokem na starobní důchod a invalidních důchodců ve druhém a třetím stupni je celková délka trvání oddlužení právě 3 roky. Po řádném ukončení oddlužení jsou dlužníkovi nesplacené závazky prominuty, v tomto bodě se oddlužení liší od konkursu.⁶¹ Graf číslo 5 zobrazuje počet osob v oddlužení v jednotlivých letech mezi roky 2014 a 2023. Data v tomto grafu byla převzata z webových stránek Insolcentra.⁶² Jednotlivé údaje jsou platné vždy k poslednímu dni daného roku. V grafu můžeme pozorovat relativně vysoký nárůst

⁵⁹ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. *JAK VEN Z DLUHOVÉ PASTI*. Online. Aktualizace 20. června 2018. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti>. [cit. 2024-02-19].

⁶⁰ INSOLCENTRUM S.R.O. *INTERAKTIVNÍ MAPA S ÚDAJI O KAŽDÉM KRAJI ČR*. Online. Aktualizace 30. března 2024. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/mapa-insolvency-vse/>. [cit. 2024-04-01].

⁶¹ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. *JAK VEN Z DLUHOVÉ PASTI*. Online. Aktualizace 20. června 2018. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti>. [cit. 2024-02-19].

⁶² INSOLCENTRUM S.R.O. *INTERAKTIVNÍ MAPA S ÚDAJI O KAŽDÉM KRAJI ČR*. Online. Aktualizace 30. března 2024. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/mapa-insolvency-vse/>. [cit. 2024-04-01].

oddlužení mezi lety 2014 a 2017. Dále si můžeme všimnout klesající tendence počtu oddlužení od roku 2019.

Graf 5: Počet osob v oddlužení

7. Exekuce

Exekuce je soudní postup splacení dluhů.⁶³ Pro tuto formu vymáhání dluhů jsou státem stanovena pravidla. Máme v nich definovaný postup, práva a povinnosti všech zúčastněných.⁶⁴

Exekuce se provádí na základě exekučního titulu. „Exekučním titulem je pravomocné rozhodnutí soudu (rozsudek, platební rozkaz), pravomocné rozhodnutí rozhodce (rozhodčí nález) nebo smlouva s tzv. exekuční doložkou.“⁶⁵ Rozhodčí nález je vydán soukromým rozhodcem na základě rozhodčí smlouvy. Tato smlouva je dohodou mezi dlužníkem a věřitelem, smlouva obsahuje jméno soukromého rozhodce, jenž bude rozhodovat místo soudu. Od prosince roku 2016 nelze uzavírat spotřebitelské smlouvy s rozhodčí doložkou, avšak smlouvy do prosince roku 2016 tyto rozhodčí doložky obsahovaly a zůstávají v platnosti. Rozhodčí doložkou se dlužník vzdává práva na obhajobu u soudu a v případě nesplnění svých závazků souhlasí s tím, že je věc předána přímo exekutorovi.

Graf číslo 6 zobrazuje procentuální rozdělení věřitelů dlužníků v exekuci dle průměrné výše pohledávek. Data k vytvoření tohoto grafu byla převzata z webových stránek Insolcentra.⁶⁶ Z grafu vyplývá, že nejčastějším věřitelem jsou finanční instituce, oproti tomu nejméně častým věřitelem je stát.

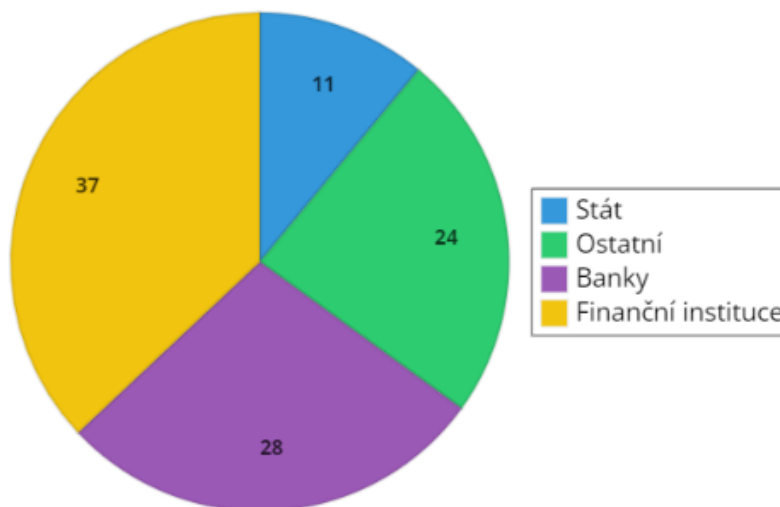
⁶³ MONETA MONEY BANK, A.S. *Co je exekuce?* Online. Aktualizace 26. srpna 2019. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/slovník-pojmu/detail/co-je-exekuce>. [cit. 2024-02-17].

⁶⁴ ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE. *EXEKUCE*. Online. Aktualizace 18. března 2016. Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/jak-na-to/zlomove-situace/exekuce>. [cit. 2024-02-25].

⁶⁵ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Zadlužení (předlužení) a jak z něj ven*. Online. Aktualizace 18. března 2019. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/zadluzeni-a-predluzeni>. [cit. 2024-03-11].

⁶⁶ INSOLCENTRUM S.R.O. *PROFIL TYPICKÉHO DLUŽNÍKA v exekuci*. Online. Aktualizace 21. března 2024. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/profil-typickeho-dluznika-v-exekuci/>. [cit. 2024-03-26].

Věřitelé dle průměrné výše pohledávek

Graf 6: Věřitelé dle průměrné výše pohledávek

Exekuční řízení

Exekuční proces probíhá dle státem stanovených pravidel. Tento proces začíná tím, že osoba nesplatila své dluhy v předem stanovené době. Věřitel si vybere exekutora, který je člen exekutorské komory a je zapsán v seznamu na webových stránkách <https://www.ekcr.cz/seznam-exekutoru>. Následně exekutor žádá soud o pověření a nařízení exekuce ve chvíli, kdy obdrží exekuční titul, který je pravomocný. Soudně pověřený exekutor, je povinen informovat dlužníka do patnácti dnů a vyzvat ho k dobrovolné úhradě dluhu. Na dobrovolnou úhradu dluhu obdrží dlužník lhůtu třiceti dnů, ve které může splatit své pohledávky bez dalšího postihu. Zároveň v této lhůtě třiceti dnů již exekutor dohledává majetek vlastněný dlužníkem, který by bylo možné exekučně postihnout.⁶⁷

„Generální inhibitorium nastává okamžikem doručení vyzvání o zahájení exekuce povinnému (dlužníkovi) a vztahuje se na veškerý majetek povinného (dlužníka).“ Generální inhibitorium zakazuje dlužníkovi jakkoliv nakládat s jeho majetkem. Tento zákaz nastává ve chvíli doručení vyzvání o zahájení exekuce. Výjimkou je například uspokojování základních životních potřeb, běžné obchodní a provozní činnosti.⁶⁸

V případě splnění povinnosti splacení dluhu do třiceti dnů od doručení výzvy exekuce zaniká, avšak v opačném případě si způsob provedení exekuce určuje exekutor. Po zapsání exekuce do rejstříku zahájených exekucí exekutor vydává exekuční příkaz. Tento příkaz slouží k informování dlužníka o způsobu exekuce. Tyto způsoby jsou určeny exekučním řádem a patří mezi ně například srážky ze mzdy a jiných příjmů, přikázání pohledávky, příkaz k výplatě z bankovního účtu a prodej movitého a nemovitého majetku dlužníka, včetně majetku patřícího do společného jmění manželů

⁶⁷ MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *EXEKUČNÍ ŘÍZENÍ KROK ZA KROKEM*. Online. Aktualizace 19. března 2019. Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/jak-na-to/zlomove-situace/exekuce/exekucni-rizeni>. [cit. 2024-03-12].

⁶⁸ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. *SLOVNÍK POJMŮ*. Online. Aktualizace 21. června 2018. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/slovník-pojmu/>. [cit. 2024-03-02].

dlužníka. Oprávnění exekutora k exekuci zaniká v případě, že vymohl celkovou výši pohledávky, tzn. včetně jistiny, příslušenství a nákladů nalézacího a exekučního řízení. Jeho povinností je tuto skutečnost oznámit všem, kteří vedou záznam o prováděné exekuci nebo těm, kterým byla uložena povinnost v rámci exekuce.

Mezi nejčastější způsoby provedení exekuce určené exekučním řádem, patří srážky ze mzdy a jiných příjmů. Pod pojmem jiné příjmy si můžeme představit například peněžitou pomoc v mateřství nebo starobní důchod, případně podporu v nezaměstnanosti. Některé příspěvky a dávky nelze postihnout exekucí, jedná se například o dávky hmotné nouze, tedy doplatek na bydlení a příspěvek na živobytí, dále pak příspěvek na bydlení, příspěvek na dítě a příspěvek na péči.

Dalším způsobem provedení exekuce je příkazání pohledávky. Vystupuje zde třetí strana, která je dlužníkem dlužníka, tedy poddlužníkem. Příkazání pohledávky znamená, že exekutor se obrátí na poddlužníka a bude vymáhat finanční obnos po této třetí straně.

Exekuce se může také vymáhat pomocí příkazu k výplatě z bankovního účtu. V tomto případě dochází k zablokování účtu dlužníka. Dlužník si v této situaci může jednorázově vybrat ze svého bankovního účtu částku maximálně do výše trojnásobku životního minima.

Další varianta je prodej movitého a nemovitého majetku dlužníka. Exekuce se nesmí týkat věcí, které dlužník nezbytně potřebuje k uspokojování potřeb své rodiny a sebe. Jedná se například o běžné vybavení domácnosti, oblečení, sňubní prsteny, fotografie, zdravotnické potřeby, léky a domácí mazlíčky.⁶⁹

Zákon č. 120/2001 Sb.⁷⁰ definuje další možné způsoby, jak zaplatit peněžitou částku. Další variantou je například postižení závodu, správou nemovité věci nebo pozastavení řídičského oprávnění. K postižení závodu může být přistoupeno pouze tehdy, kdy máme doloženo, že je závod nebo jeho část majetkem dlužníka. Exekutor stanovuje v exekučním příkazu správce daného závodu.

„Exekuce pozastavením řídičského oprávnění je možná pouze v případě, kdy je po dlužníkovi vymáhán nedoplatek výživného na nezletilé dítě anebo na zletilé dítě do 26 let věku, které se soustavně připravuje studiem na své budoucí povolání, nebo vymáhána pohledávka za náhradní výživné podle jiného zákona.“⁷¹ Dnem, kdy je dlužníkovi doručen exekuční příkaz, je pozastaveno jeho řídičské oprávnění. Zrušení exekučního příkazu k pozastavení řídičského oprávnění je možné v případech, kdy dlužník prokáže, že nezbytně potřebuje své řídičské oprávnění k uspokojování svých základních životních potřeb a osob, ke kterým má vyživovací povinnost. Exekutor zruší tento

---

⁶⁹ MINISTERSTVO FINANČÍ ČR. *EXEKUČNÍ ŘÍZENÍ KROK ZA KROKEM*. Online. Aktualizace 19. března 2019. Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/jak-na-to/zlomove-situace/exekuce/exekucni-rizeni>. [cit. 2024-03-12].

⁷⁰ Zákon č. 120/2001 Sb. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů*

⁷¹ Zákon č. 120/2001 Sb. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů*

exekuční příkaz, pokud dlužník zaplatí nedoplatek výživného na dítě nebo zaplatí pohledávku za náhradní výživné.

Exekutor

Exekutor je osoba, která je členem exekutorské komory, jejich seznam nalezneme na webových stránkách. Exekutor shromažďuje informace o dlužníkově majetku, aby mohl zvolit nejvhodnější způsob provedení exekuce.⁷²

Dle zákona č. 120/2001 Sb.⁷³ je exekutor osoba, která je pověřená exekutorským úřadem. Exekutor je nezávislý a výkon exekuční činnosti je vázán Ústavou České republiky, zákony, právními předpisy a rozhodnutími soudu. Ministerstvo spravedlnosti provádí dohled nad exekutorskou činností a exekutor musí být součinný s Ministerstvem spravedlnosti v jeho dohledu. O jmenování a odvolávání exekutorů rozhoduje ministr spravedlnosti.

Co nemůže exekutor zabavit?

Exekutor je oprávněn zabavit majetek dlužníka s výjimkou majetku, který dlužník či jeho rodina potřebují k uspokojování základních potřeb, případně potřeb pro výkon práce a věcí, které jsou prodejem v rozporu s morálkou. Mezi věci, jejichž prodej by byl v rozporu s morálkou se řadí například fotografie a snubní prsteny. Exekutor také nemůže zabavit například zdravotnické potřeby, léky, školní potřeby, hračky, domácí mazlíčky a hotovost do výše dvojnásobku životního minima. Exekutor nemá právo zabavit například dávky sociální péče, dávky pomoci v hmotné nouzi anebo příspěvek na bydlení.⁷⁴ Exekutor také nesmí zabavit takzvanou nezabavitelnou částku z měsíční mzdy dlužníka. Nezabavitelná částka v roce 2024 činí 12 705 Kč pro individuální osobu, k této částce se dále připočítává 3 176 Kč za každou další osobu, která je vyživována dlužníkem.⁷⁵

---

⁷² MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Zadlužení (předlužení) a jak z něj ven*. Online. Aktualizace 18. března 2019. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/zadluzeni-a-predluzeni>. [cit. 2024-03-10].

⁷³ Zákon č. 120/2001 Sb. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů*

⁷⁴ GETDATA S.R.O. *Co nemůže exekutor zabavit*. Online. Aktualizace 13. ledna 2024. Dostupné z: <https://www.kontrolaexekuce.cz/informace/co-nemuze-exekutor-zabavit>. [cit. 2024-02-02].

⁷⁵ GETDATA S.R.O. *Exekuce na plat: jak probíhá a o kolik dostane dlužník méně?* Online. Aktualizace 18. prosince 2022. Dostupné z: <https://www.kontrolaexekuce.cz/informace/exekuce-na-plat>. [cit. 2024-03-08].

8. Zadluženost v České republice

V této kapitole popisují současnou situaci zadluženosti občanů České republiky. Popisují zde krátce historii dluhového poradenství v České republice, profil typického dlužníka a také statistiky spojené s oddlužením v České republice.

Dluhové poradenství v České republice existuje relativně krátce, objevuje se až okolo přelomu nového tisíciletí jako druh odborného poradenství. Po roce 1989, z důvodů ztrát zaměstnání a nízkých příjmů, se stala tato problematika součástí sociální práce.⁷⁶

Domácnost je dle zdroje⁷⁷ skupina osob, která spolu bydlí a hospodaří. V grafu číslo 7 je zobrazena celková zadluženost domácností v České republice v jednotlivých letech od roku 2014 do roku 2023. Jednotlivé údaje byly naměřeny vždy v posledním měsíci daného roku tedy v prosinci. Za toto období si můžeme všimnout lineární rostoucí tendence celkové zadluženosti domácností. Absolutní meziroční přírůstek nepřekračuje hodnotu 116 000 milionů korun kromě přírůstku v letech 2019 a 2021, kdy byly přírůstky 134 363,7 milionů korun a 185 852,9 milionů korun. Na přírůstku v roce 2021 se mohla podílet pandemie covid-19.⁷⁸

Oba dva grafy číslo 7 a 8 obsahují data, která jsou veřejně dostupná a poskytuje je Česká národní banka na svých internetových stránkách <https://www.cnb.cz/arad/#/cs/home> pod záložkou „Zadlužení domácností“. V grafu číslo 8 je zobrazena celková zadluženost domácností v České republice v jednotlivých letech od roku 2014 do roku 2023, kde je zadluženost rozdělena dle tří hlavních ukazatelů. Těmito ukazateli jsou zadluženost na bydlení, zadluženost na spotřebu a ostatní zadluženost. Dle metodiky výpočtu České národní banky⁷⁹ zadlužení na spotřebu znamená poskytnutí spotřebního úvěru pro osobní účely na spotřebu zboží a služeb. Mezi zadlužení na bydlení spadá poskytnutí úvěru za účelem pořízení či investování do bydlení, popřípadě poskytnutí úvěru na rekonstrukci bydlení. Pod pojmem ostatní zadlužení si můžeme představit poskytnutí úvěru na výdaje, které nespádají do předchozích dvou kategorií. Může se jednat například o úvěry poskytnuté za účelem podnikání.⁸⁰

---

⁷⁶ MATOUŠEK, Oldřich, KRÍŠŤAN, Alois (ed.). *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013., str. 453. ISBN 978-80-262-0366-7.

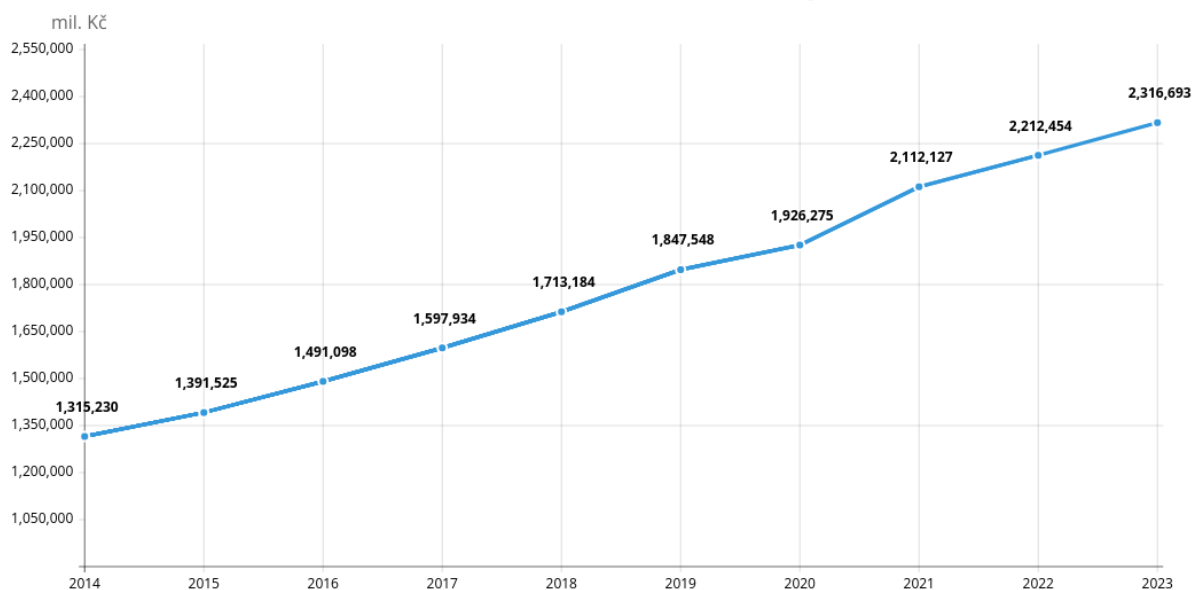
⁷⁷ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Domácnosti*. Online. Aktualizace 10. října 2013. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20567427/10413513k6.pdf/95ecab47-9596-472b-8132-f75b023bcc42?version=1.0>. [cit. 2024-03-01].

⁷⁸ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Zadlužení domácností*. Online. Aktualizace 28. února 2024. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/arad/#/cs/home>. [cit. 2024-03-15].

⁷⁹ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Zadluženost domácností*. Online. Aktualizace 28. února 2014. Dostupné z: https://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/zadldom_cs.pdf. [cit. 2024-03-15].

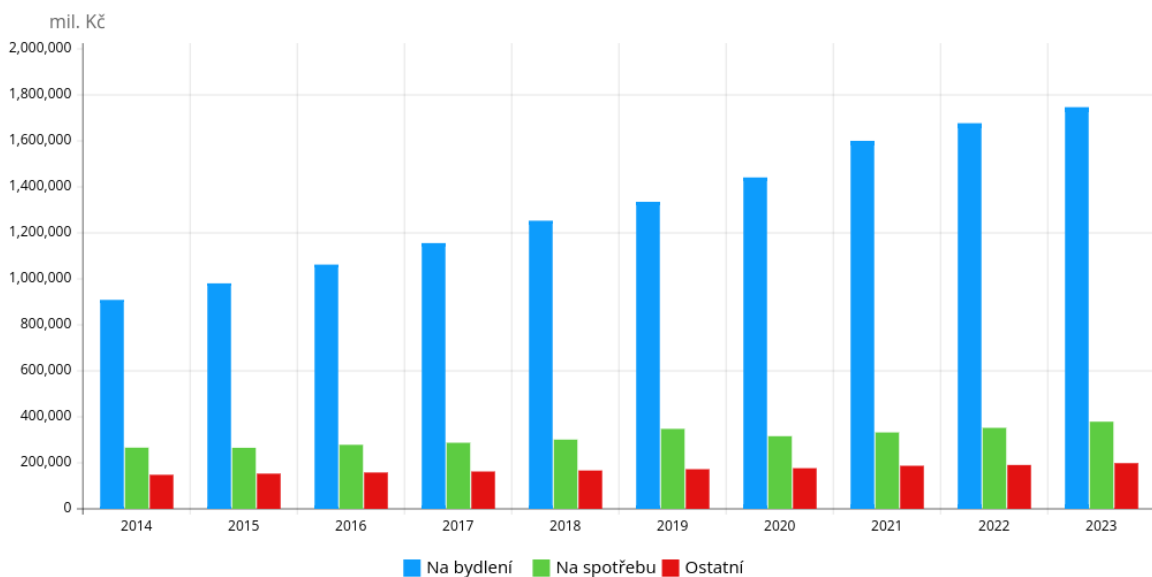
⁸⁰ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Zadlužení domácností*. Online. Aktualizace 28. února 2024. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/arad/#/cs/home>. [cit. 2024-03-15].

Celkové zadlužení domácností v ČR

Graf 7: Vývoj celkového zadlužení domácností v České republice

Celkové zadlužení domácností v ČR dle hlavních ukazatelů

Graf 8: Vývoj celkového zadlužení domácností v České republice dle hlavních ukazatelů

Profil typického dlužníka v České republice

Dle zdroje⁸¹ se typický dlužník v oddlužení vyznačuje základním vzděláním nebo středoškolským vzděláním bez maturity. Nejčastěji se jedná o muže ve věku mezi 35 a 54 lety. Jeho finanční příjem je podprůměrný vzhledem k průměrnému příjmu ostatních občanů České republiky. Tento příjem činí zhruba 20 000 Kč. Průměrný dluh takového dlužníka přesahuje částku jednoho milionu korun.

⁸¹ INSOLCENTRUM S.R.O. PRŮVODCE SVĚTEM oddlužení. Online. Aktualizace 4. dubna 2024. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/oddluzeni/>. [cit. 2024-04-04].

Zdroj⁸² uvádí že ze vzorku 208 000 exekučních dlužníků jsou z 63 % muži a z 37 % ženy. Dále uvádí, že typickým exekučním dlužníkem je muž v produktivním věku s dluhy převyšujícími 1 milion korun.

---

⁸² INSOLCENTRUM S.R.O. *PROFIL TYPICKÉHO DLUŽNÍKA v exekuci*. Online. Aktualizováno 21. března 2024. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/profil-typickeho-dluznika-v-exekuci/>. [cit. 2024-03-26].

9. Metodika výzkumu

V rámci své bakalářské práce spolupracuji s neziskovou organizací Člověk v tísni, o. p. s., konkrétně s Pobočkou ve Středočeském kraji. Pracoviště této pobočky se dále nacházejí v Kladně, Berouně, Příbrami, Rakovníku a Kralupech nad Vltavou, kde nabízejí odborné sociální poradenství se zaměřením na dluhové poradenství jako jednu ze svých služeb. V rámci této spolupráce provádím sběr informací o nabízené službě z pohledu klientů, jejich motivace a demografického rozdělení.

K výzkumu byla využita kvantitativní metoda sběru dat, konkrétně dotazníkové šetření. Tato metoda sbírá data od konkrétní cílové skupiny, která jsou následně analyzována a vyhodnocena. Následně dochází k vyhodnocení hypotéz na základě provedené analýzy dat.⁸³

Sběr informací tedy probíhal pomocí dotazníků, které byly vyplněny klienty služby dluhového poradenství v organizaci Člověk v tísni, o.p.s. Data jsem sbírala od 12. 2. 2024, kdy byly dotazníky rozdistribuovány do organizace Člověk v tísni, o.p.s., do 8. 3. 2024, kdy mi byly zaslány vyplněné dotazníky. Dotazník obsahoval celkem šestnáct otázek, z toho patnáct otázek bylo výběrem z možností a jedna otázka byla plně otevřená, kde dotazovaní odpovídali na tuto otázku svými slovy. Mým cílem bylo prozkoumat kvalitu poskytování služby dluhového poradenství, motivaci klientů k využití této služby a tyto výsledky konzultovat s koordinátorkou odborného sociálního poradenství a metodičkou dluhového poradenství Helenou Šebkovou, DiS., pobočky Středočeského kraje organizace Člověk v tísni, o.p.s.

Celkově se mi podařilo sesbírat 62 dotazníků. Z tohoto počtu byly čtyři dotazníky nesprávně vyplněny, proto jsem je nezahrnula do celkového vyhodnocení, jelikož by mohly zanášet chybu do výsledků pozorování.

---

⁸³ ZHÁNĚL, Jiří; HELLEBRANDT, Vladimír a SEBERA, Martin. *Metodologie výzkumné práce*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6696-0.

10. Popis jednotlivých otázek dotazníku

V následujících kapitolách stručně popisují jednotlivé otázky dotazníku.

Otázky 1, 2, 3, 4 – Demografické otázky

První čtyři otázky mají identifikační charakter. Jedná se o otázky ohledně pohlaví, věku, nejvyššího dosaženého vzdělání a zda dotazovaní studují, jsou zaměstnaní nebo podnikají, jsou nezaměstnaní, popřípadě zda jsou neaktivní, což znamená, že jsou na rodičovské dovolené, ve starobním, nebo invalidním důchodu. Tyto otázky mají za úkol prozkoumat, jaké skupiny osob vyhledávají službu dluhové poradenství v organizaci Člověk v tísni, o.p.s.

Otázka 5 – Jaké pracoviště středočeské pobočky Člověka v tísni navštěvujete?

Pátá otázka se dotazuje, jaké pracoviště Člověka v tísni, o.p.s. respondent navštěvuje. Z této otázky můžeme odvodit, jestli klientům určitého pracoviště něco chybí, nevyhovuje, popřípadě co by se na dané pobočce dalo zlepšit.

Otázka 6 – Jak jste se o službě dluhového poradenství dozvěděl/a?

Šestá otázka se vztahuje k tomu, jak se respondent o službě dluhové poradenství v organizaci Člověk v tísni, o.p.s. dozvěděl. Tato otázka je zde kvůli vyhodnocení způsobu inzerování služby dluhové poradenství. Úkolem je odhalení, které způsoby nejčastěji nasměrují klienty k vyhledání této služby v organizaci Člověk v tísni, o.p.s. Výsledkem bude vyhodnocení, které způsoby fungují efektivně a které nikoliv. Pracovníci organizace budou moci následně rozhodnout, zda lze neefektivní způsoby nějakým způsobem zefektivnit, popřípadě zda je vhodné pomocí těchto způsobů nabízet danou službu.

Otázky 7, 8, 9 – Informovanost klienta o jeho pohledávkách

Otázky s číslem sedm, osm a devět zde mají výzvědnou úlohu. Cílem těchto otázek je prozkoumání informovanosti klienta, zda zná základní povahu svých pohledávek, jejich celkovou finanční výši a v jaké fázi se nacházejí.

Otázka 10 – Jaká je Vaše motivace k využívání služby dluhového poradenství?

Desátá otázka se vztahuje k motivaci využívání služby dluhového poradenství. Odpovědi na tuto otázku pomohou organizaci k odhalení, z jakého důvodu jejich klienti vyhledávají tuto službu a jaká je jejich motivace k řešení své předluženosti.

Otázka 11 – Jaké jsou příčiny Vašeho předlužení?

Otázka číslo jedenáct se vztahuje k subjektivnímu odůvodnění, jak se dotazovaný ocitl v předlužení, a které aspekty pomohly v jeho zadlužení. Tato otázka může pracovníkům pomoci v jejich osvětě širší společnosti, ve smyslu prevence před vznikem předlužení.

Otázka 12 – Zlepšila se Vaše situace po využití služby dluhového poradenství?

Otázka číslo dvanáct zjišťuje změnu životní situace po využití služby dluhové poradenství. Snaží se odhalit, zda se životní situace klienta zlepšila, zhoršila, nebo vůbec nezměnila. Pomocí této otázky se můžeme pokusit odhadnout úspěšnost zlepšení životní situace klientů jednotlivých pracovišť Člověka v tísní, o.p.s. ve Středočeském kraji.

Otázky 13, 14 – Spokojenost klienta se službou dluhového poradenství

Otázky číslo třináct a čtrnáct se zaměřují na prozkoumání spokojenosti klientů se službou dluhového poradenství. V případě spokojenosti klienta s touto službou, by měl být dotazovaný motivován k jejímu doporučení dalším osobám, které se potýkají s problémem předlužení.

Otázky 15, 16 – Nespokojenost klienta se službou dluhového poradenství

Otázky patnáct a šestnáct jsou zaměřené na odhalení nedostatků nabízené služby. Klient zde může popsat nevyhovující, popřípadě chybějící části nabízené služby. Dále zde klient může popsat nevyhovující vlastnosti pracovníka, který mu tuto službu poskytuje. Odpovědi na tyto dvě otázky mohou být dále využity ke zlepšování a zvyšování kvality poskytované služby.

11. Hypotézy

V rámci své bakalářské práce se pokusím potvrdit nebo vyvrátit následující hypotézy:

- Hypotéza č. 1: Klienti dluhového poradenství spíše neznají výši svých pohledávek, než znají.
- Hypotéza č. 2: Spokojení klienti dluhového poradenství spíše doporučí službu někomu dalšímu, než nedoporučí.
- Hypotéza č. 3: Je pravděpodobnější, že pohledávky klientů dluhového poradenství se nacházejí v exekuci.
- Hypotéza č. 4: Klientům dluhového poradenství služba ve větším množství případů zlepšila situaci, než nikoliv.

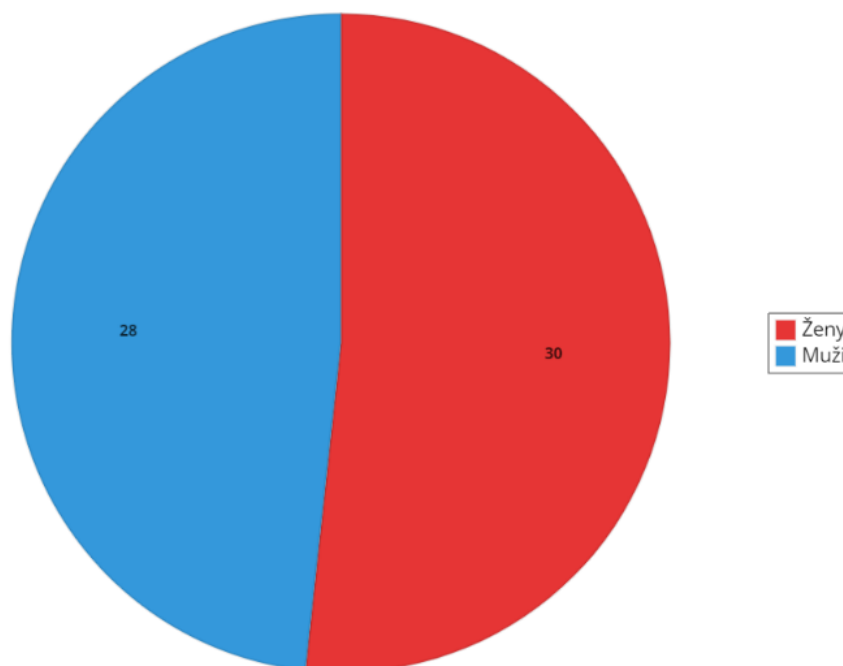
12. Vyhodnocení otázek dotazníku

Dotazník vyplnilo celkem 62 respondentů. Bohužel jsem musela 4 dotazníky vyřadit z důvodu chybného vyplnění otázek, nebo nevyplnění všech otázek dotazníku. Celkové množství správně vyplněných dotazníků bylo tedy 58. Odpovědi na jednotlivé otázky jsou doplněny grafy, které umožňují lepší přehlednost jednotlivých odpovědí. Součet jednotlivých procentuálních rozdělení nemusí vždy být roven 100 % z důvodu chyby, která se mohla vyskytnout zaokrouhlením při výpočtu jednotlivých rozdělení.

Otázka 1 – Pohlaví

První otázka byla zaměřena na pohlaví dotazovaného. Dotazník správně vyplnilo třicet žen a dvacet osm mužů. Procentuální zastoupení žen představuje 51,7 % a procentuální zastoupení mužů představuje 48,3 % z celkového počtu 58 respondentů. U této otázky byla uvedena i možnost „Jiné“, kterou žádný z respondentů nevyužil. Toto rozdělení je graficky znázorněno v graf číslo 9.

Rozdělení respondentů dle pohlaví

Graf 9: Rozdělení respondentů dle pohlaví

Otázka 2 – Zaškrtněte, do které věkové kategorie spadáte

Druhá otázka byla zaměřena na věk. Bylo zde pět různých možností s věkovými kategoriemi, jež byly rozděleny přibližně po deseti letech. Kolonku s možností „18–29 let“ zaškrtnlo dvanáct respondentů, tedy 20,7 % dotazovaných. Šest respondentů vybralo možnost „30–39 let“, tedy 10,3 % dotazovaných spadá do tohoto věkového rozpětí. Další možnost „40–49 let“ byla vybrána dvaceti respondenty, její zastoupení činí 34,5 %. Možnost „50–64 let“ vybralo třináct respondentů, její zastoupení činí 22,4 %. Poslední možnost „65+ let“ byla vybrána sedmi respondenty, z tohoto počtu byl pouze jeden dotazovaný respondent mužského pohlaví. Tato poslední možnost byla vybrána

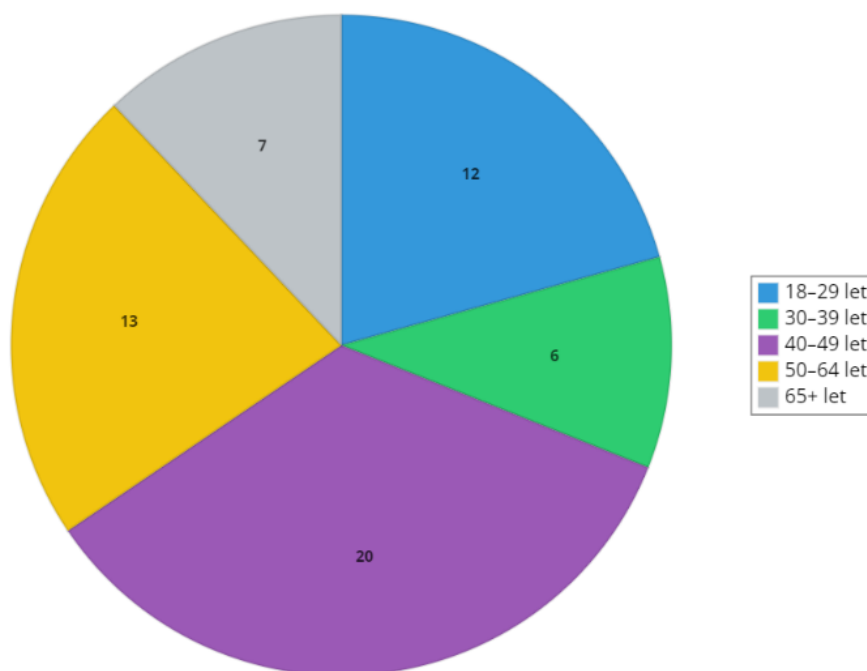

12,1 % dotazovaných. Z tohoto rozdělení vyplývá, že více než třetina respondentů spadá do věkové kategorie 40–49 let. Nejméně respondentů spadá do věkových kategorií 30–39 let a 65+ let. Rozdělení odpovědí na tuto otázku je graficky znázorněno v grafu číslo 10. Tabulka číslo 1 znázorňuje demografické rozdělení respondentů po zkombinování odpovědí na otázky číslo 1 a 2.

Věk \ Pohlaví	Muž	Žena
18–29 let	3	9
30–39 let	2	4
40–49 let	12	8
50–64 let	9	4
65+ let	2	5

Tabulka 1: Demografické rozdělení respondentů

Rozdělení respondentů dle věkové kategorie

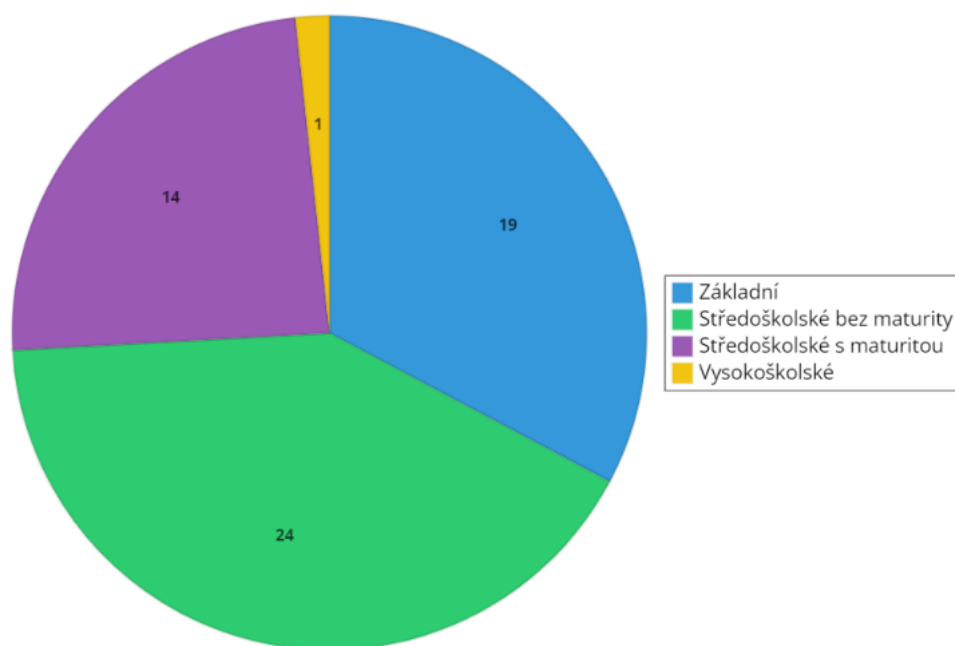

Graf 10: Rozdělení respondentů dle věkové kategorie

Otázka 3 – Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Třetí otázka se týkala nejvyššího dosaženého vzdělání. Dvě možnosti nebyly respondenty vůbec využity, jednalo se o možnosti „Bez vzdělání“ a „Vyšší odborné vzdělání“. Možnost „Základní vzdělání“ zaškrtno devatenáct dotazovaných, což odpovídá 32,8 % respondentů z celkového počtu. Možnost „Středoškolské vzdělání bez maturity“ vybralo dvacet čtyři dotazovaných, jedná se tedy o 41,4 % respondentů. Možnost „Středoškolské vzdělání s maturitou“ vybralo čtrnáct dotazovaných, jedná se o 24,1 % respondentů. Možnost „Vysokoškolské vzdělání“ využil pouze jeden respondent, a tedy jeho zastoupení činí pouze 1,7 % z celkového počtu dotazovaných. Toto rozdělení je graficky znázorněno v grafu číslo 11.

Rozdělení respondentů dle nejvyššího dosaženého vzdělání

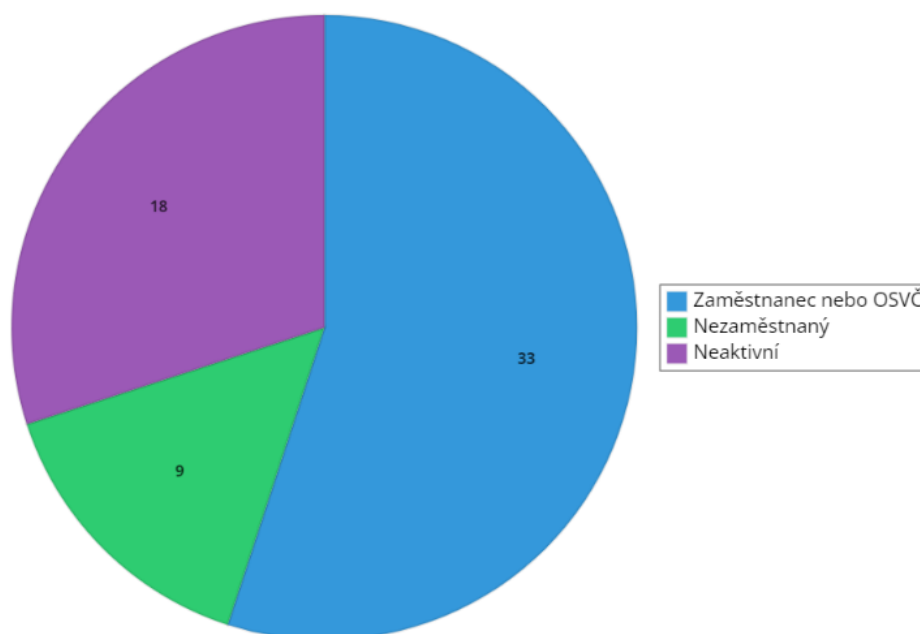

Graf 11: Rozdělení respondentů dle nejvyššího dosaženého vzdělání

Otázka 4 – Současná pracovní situace

Otázka číslo čtyři se dotazovala na to, zda je dotazovaný student, zaměstnanec nebo OSVČ, nezaměstnaný či neaktivní (rodičovská dovolená, starobní/invalidní důchodce). V této otázce mohli dotazovaní respondenti zvolit více možností, proto celkový počet odpovědí není roven počtu dotazovaných. Odpověď „Student“ v dotazníku nebyla využita vůbec. Další možnost „Zaměstnanec nebo OSVČ“ zvolilo třicet tři dotazovaných, což odpovídá 56,9 %. Možnost „Nezaměstnaný“ vybralo devět dotazovaných, to odpovídá 15,5 % respondentů. Poslední možnost byla „Neaktivní“, kterou vybralo osmnáct dotazovaných, tedy 31 % respondentů. Můžeme si všimnout, že největší skupinu dotazovaných tvoří zaměstnaní a OSVČ. Toto rozdělení je graficky znázorněno v grafu číslo 12.

Rozdělení respondentů dle současné pracovní situace

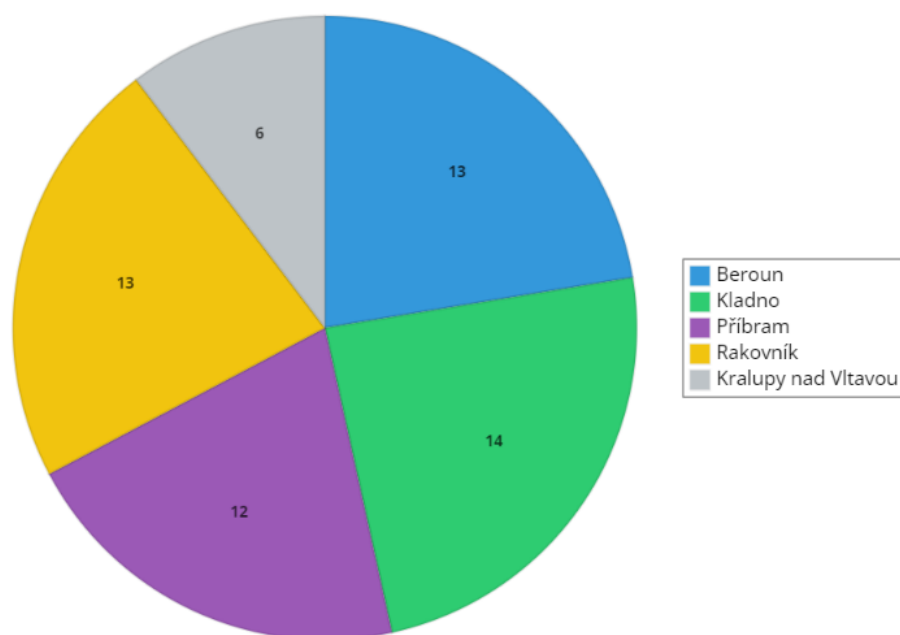

Graf 12: Rozdělení respondentů dle současné pracovní situace

Otázka 5 – Jaké pracoviště Člověka v tísní, o.p.s. navštěvujete?

Otázka číslo pět byla zaměřena na to, které středočeské pracoviště Člověka v tísní respondent navštěvoval. Každé pracoviště v Berouně a Rakovníku navštěvovalo třináct respondentů, to odpovídá 22,4 % dotazovaných na každou z poboček. Pracoviště v Kladně navštěvovalo čtrnáct dotazovaných, což činí 24,1 % respondentů. Pracoviště v Příbrami navštěvovalo dvanáct dotazovaných, to odpovídá 20,7 % respondentů. Dotazovaní, kteří navštěvovali pracoviště v Kralupech nad Vltavou, představují nejméně početnou skupinu. Tato skupina je tvořena šesti respondenty, což činí 10,3 %. Toto rozdělení odpovědí je graficky znázorněno v grafu číslo 13.

Rozdělení respondentů dle navštěvované pobočky Člověka v tísní

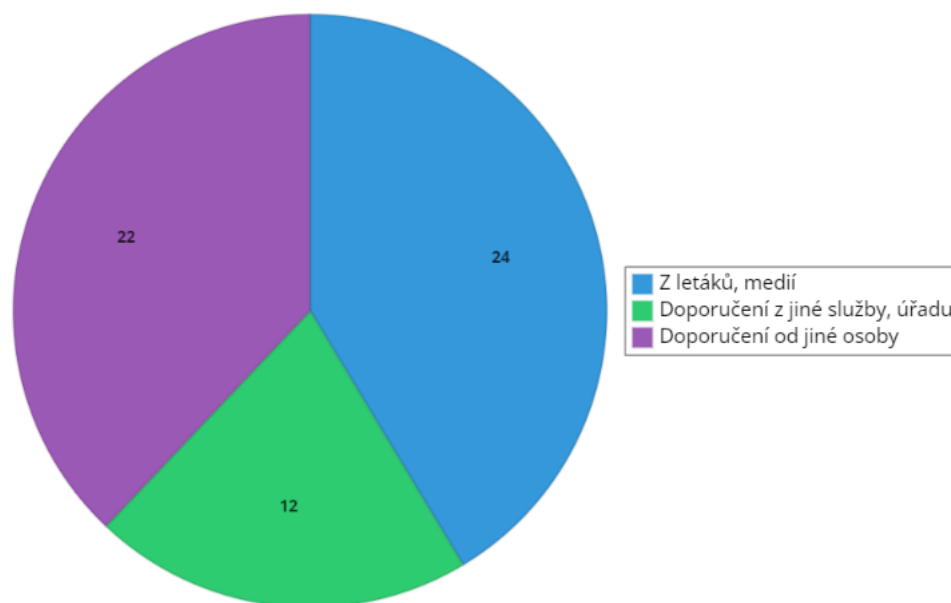

Graf 13: Rozdělení respondentů dle navštěvované pobočky Člověka v tísní, o.p.s.

Otázka 6 – Jak jste se o službě dluhového poradenství dozvěděl/a?

Otázka s číslem šest se dotazovala, jak se respondent dozvěděl o službě dluhové poradenství v organizaci Člověk v tísní o.p.s. Na tuto otázku mohli dotazovaní odpovídat více možnostmi, avšak každý z dotazovaných vybral pouze jednu z nabízených možností. Dvacet čtyři dotazovaných se o službě dozvědělo pomocí letáků a medií. Tento počet odpovídá 41,4 % respondentů. „Doporučení z jiné služby nebo úřadu“ dostalo dvanáct dotazovaných, tedy 20,7 % respondentů. „Doporučení od jiné osoby“ obdrželo dvacet dva respondentů, to představuje 37,9 % dotazovaných. Možnost „Jiné“ nebyla vybrána žádným z respondentů. Toto rozdělení odpovědí je graficky znázorněno v grafu číslo 14.

Rozdělení respondentů dle toho, jak se o službě dozvěděli

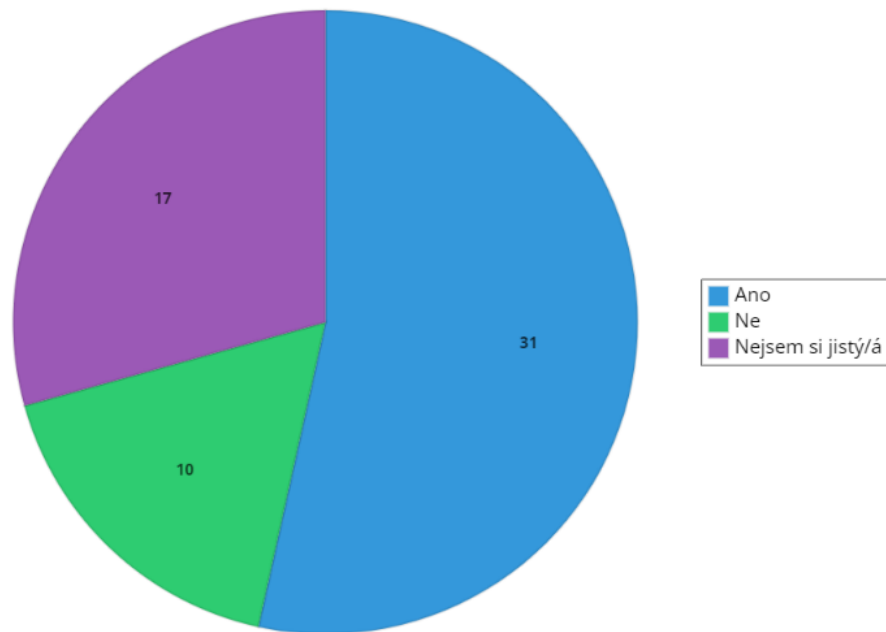

Graf 14: Rozdělení respondentů dle toho, jak se o službě dluhového poradenství dozvěděli

Otázka 7 – Znáte výši Vašich pohledávek?

Sedmá otázka byla zaměřena na prozkoumání, jestli klient má přehled o výši svých pohledávek. Výši svých pohledávek zná třicet jedna respondentů z celkového počtu dotazovaných. Tato hodnota odpovídá 53,4 % respondentů. Výši svých pohledávek nezná deset respondentů, tedy 17,2 % dotazovaných. Zbývajících sedmnáct respondentů odpovědělo, že si nejsou jistí, jestli znají výši svých pohledávek. Tento počet představuje 29,3 % dotazovaných. Varianta „Nejsem si jistý/á“ byla do dotazníku zahrnuta z důvodu, že výše klientových pohledávek se v čase může měnit, například kvůli sankcím z neplnění podmínek předem uzavřené smlouvy, či navyšování v důsledku nově nařízených exekucí. V tomto případě si klient nemusí být jistý o kolik se změnila výše jeho pohledávek. Úkolem pracovníka Člověka v tísní je v této situaci mimo jiné zmapování celkové výše klientových pohledávek. Rozdělení odpovědí na tuto otázku je graficky znázorněno v grafu číslo 15.

Rozdělení respondentů dle toho, zda znají výši svých pohledávek

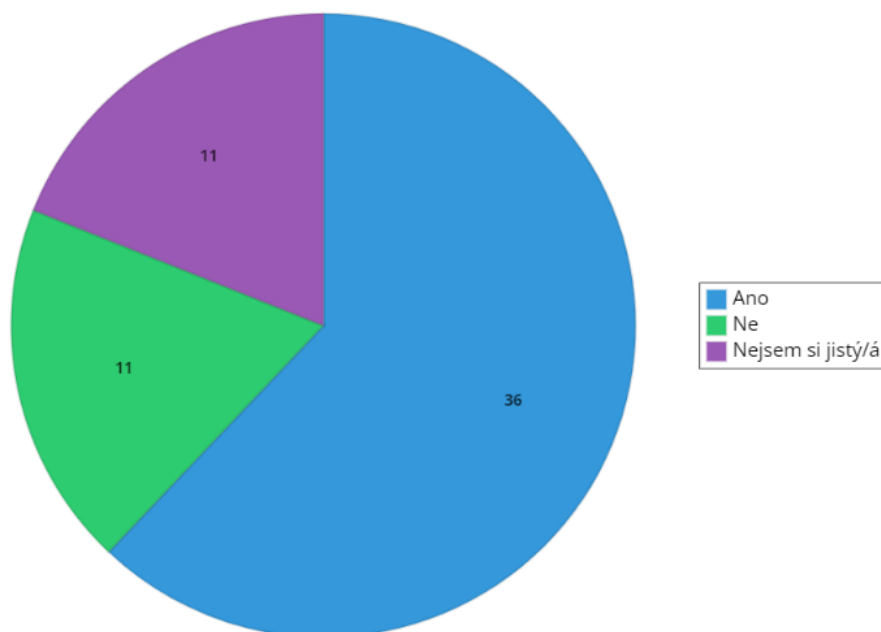

Graf 15: Rozdělení respondentů dle toho, zda znají výši svých pohledávek

Otázka 8 – Znáte věřitele svých pohledávek?

Úkolem osmé otázky bylo prověření, zda klienti vědí, kdo je věřitelem jejich pohledávek. Věřitele svých pohledávek zná třicet šest dotazovaných, což odpovídá 62,1 % respondentů. Naopak jedenáct respondentů věřitele svých pohledávek nezná. Tato hodnota odpovídá 19 % dotazovaných. Zbývajících jedenáct respondentů odpovědělo, že si nejsou jistí, jestli znají věřitele svých pohledávek. Tento počet představuje 18,7 % dotazovaných. Rozdělení odpovědí na tuto otázku je graficky znázorněno v grafu číslo 16.

Rozdělení respondentů dle toho, zda znají věřitele svých pohledávek

Graf 16: Rozdělení respondentů dle toho, zda znají věřitele svých pohledávek

Po důkladném vyhodnocení dotazníku si můžeme všimnout, že otázky 7 a 8 spolu mohou souviset. Dvacet sedm respondentů odpovědělo, že zná zároveň výši svých pohledávek i jejich věřitele. Tato hodnota představuje 87,1 % respondentů, kteří odpověděli, že znají výši svých pohledávek. Můžeme z toho tedy usoudit, že pokud klient zná výši svých pohledávek, tak pravděpodobně zná i věřitele k jeho pohledávkám. Oproti tomu osm respondentů nezná výši svých pohledávek ani věřitele svých pohledávek. Tato hodnota představuje 80 % respondentů, kteří odpověděli, že neznají výši svých pohledávek. Pokud klient nezná výši svých pohledávek je zde vysoká pravděpodobnost, že nezná ani věřitele svých pohledávek. Porovnání otázek 7 a 8 je znázorněno v tabulce číslo 2.

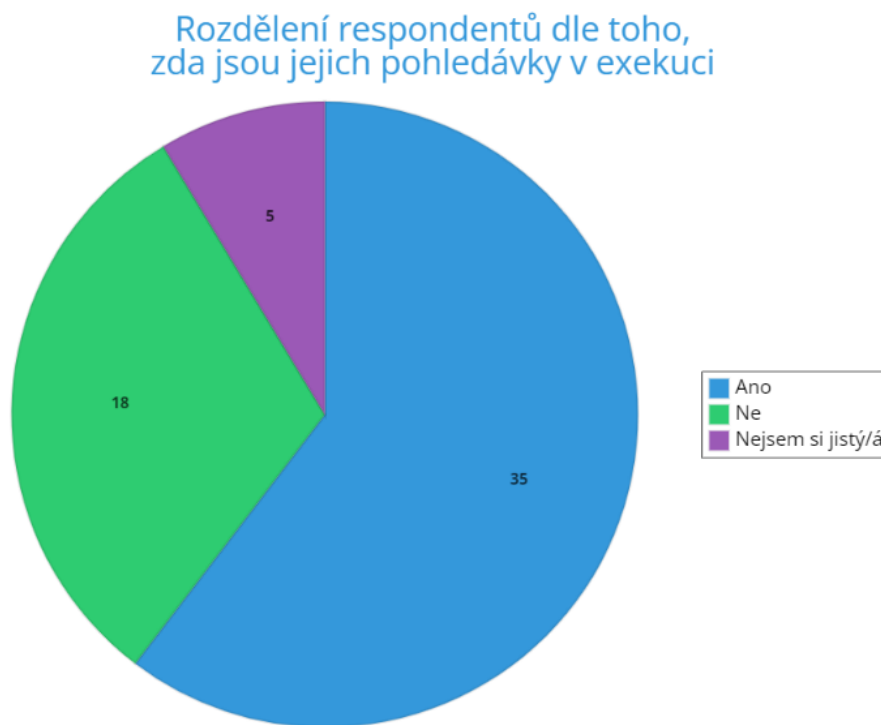
		Zná výši svých pohledávek?		
		Ano	Ne	Nejsem si jistý/á
Zná věřitele svých pohledávek?	Ano	27	2	7
	Ne	1	8	2
	Nejsem si jistý/á	3	0	8

Tabulka 2: Rozdělení respondentů dle toho, zda znají výši a věřitele svých pohledávek

Otázka 9 – Jsou Vaše pohledávky v exekuci?

Devátá otázka byla zaměřena na to, zda má dotazovaný přehled o tom, jestli se jeho pohledávky nacházejí v exekuci. Třicet pět dotazovaných odpovědělo, že jejich pohledávky se

nacházejí v exekuci. Tato hodnota odpovídá 60,3 % dotazovaných. Pohledávky osmnácti respondentů se v exekuci nenacházejí, což odpovídá 31 % dotazovaných. Pět respondentů si není jisto, zda se jejich pohledávky nacházejí v exekuci. Tato hodnota představuje 8,6 % respondentů. Toto rozdělení odpovědí je graficky znázorněno v grafu číslo 17.

Graf 17: Rozdělení respondentů dle toho, zda jsou jejich pohledávky v exekuci

Otázka 10 – Jaká je Vaše motivace k využívání služby dluhového poradenství?

Otázka číslo deset zkoumala motivaci klientů k využívání služby dluhové poradenství. Jednalo se o otevřenou otázku, kde respondent mohl odpovědět cokoliv. Z odpovědí respondentů vyplývá, že jejich nejčastější motivace k využívání služby je pomoc s procesem oddlužení. Tuto odpověď napsalo celkem šestnáct respondentů.

Druhá nejčastější odpověď na tuto otázku byla, že se klient chce zbavit svých dluhů. Tuto odpověď napsalo čtrnáct respondentů. Můžeme však předpokládat, že zbavení se svých dluhů je hlavní motivací všech klientů, kteří vyhledali službu dluhové poradenství, jelikož využití této služby je dobrovolné.

Jako další důvody využití služby dluhové poradenství respondenti uvedli rodinné důvody. Respondenti nechtějí přenášet dluhy na své rodinné příslušníky, popřípadě chtějí založit rodinu. Respondenti dále uváděli vyhledání odborné pomoci a získání rady ohledně své tíživé situace. Mezi odpověďmi se dále vyskytovala potřeba vyhledání pomoci kvůli hrozící nebo již probíhající exekuci.

Otázka 11 – Jaké jsou příčiny Vašeho předlužení?

Jedenáctá otázka byla zaměřena na průzkum důvodů, které vedly k předlužení klientů. Jednalo se o otázku, kde respondenti mohli využít více odpovědí, proto celkový součet všech

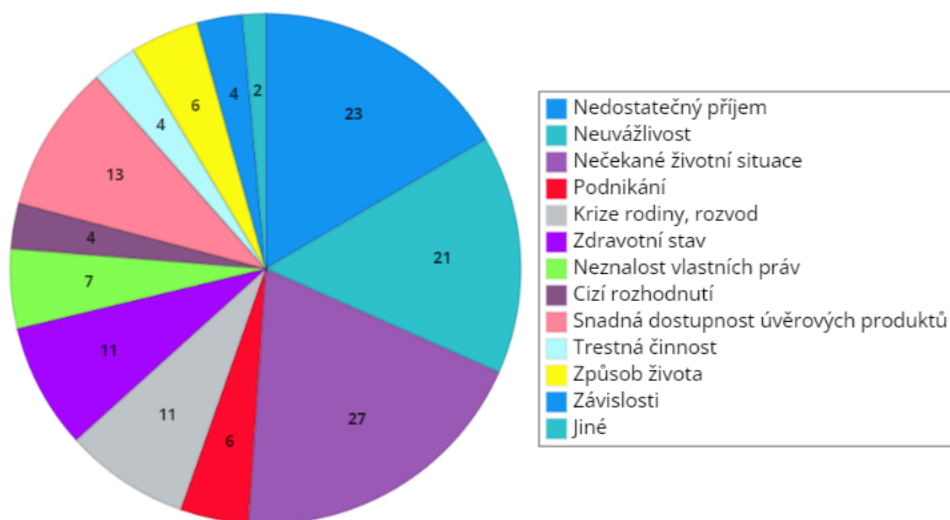
odpovědí nebude roven počtu respondentů. Zároveň se nemusí jednat o objektivní odpovědi, jelikož tuto otázku vyplňovali respondenti dle svého osobního přesvědčení.

Nejčastějšími odpověďmi na tuto otázku byly možnosti „Nečekané životní situace“, „Nedostatečný příjem“ a „Neuvážlivost“. Pomocí možnosti „Nečekané životní situace“ odpovědělo dvacet sedm respondentů, tedy 46,6 % dotazovaných. Možností „Nedostatečný příjem“ odpovědělo dvacet tři respondentů a možnost „Neuvážlivost“ odpovědělo dvacet jedna respondentů, tedy 39,7 % a 36,2 % dotazovaných.

Třináct respondentů odpovědělo možnostmi „Snadná dostupnost úvěrových produktů“. Dále pak každou z možností „Zdravotní stav“ a „Krise rodiny, rozvod“ odpovědělo jedenáct respondentů. Tyto hodnoty popořadě představují 22,4 % a 19 % respondentů.

Možností „Závislosti“ odpovědělo osm respondentů. Sedm dotazovaných odpovědělo možnostmi „Neznalost vlastních práv“. Každou z možností „Způsob života“ a „Podnikání“ odpovědělo šest dotazovaných. Dále každou z možností „Cizí rozhodnutí“ a „Trestná činnost“ odpověděli čtyři respondenti. Poslední možnost „Jiné (doplňte)“ odpověděli dva respondenti. První z těchto respondentů odpověděl, že příčinou jeho předlužení bylo půjčování peněz jiným osobám. Druhý z těchto respondentů popsal, že není předlužený, ale má jednu exekuci. V tomto posledním případě se jedná o respondentku, která se domnívá, že je tato exekuce nařízena nezákonně. Rozdělení odpovědí na tuto otázku je graficky znázorněno v grafu číslo 18.

Rozdělení respondentů dle toho, jaké jsou jejich příčiny předlužení

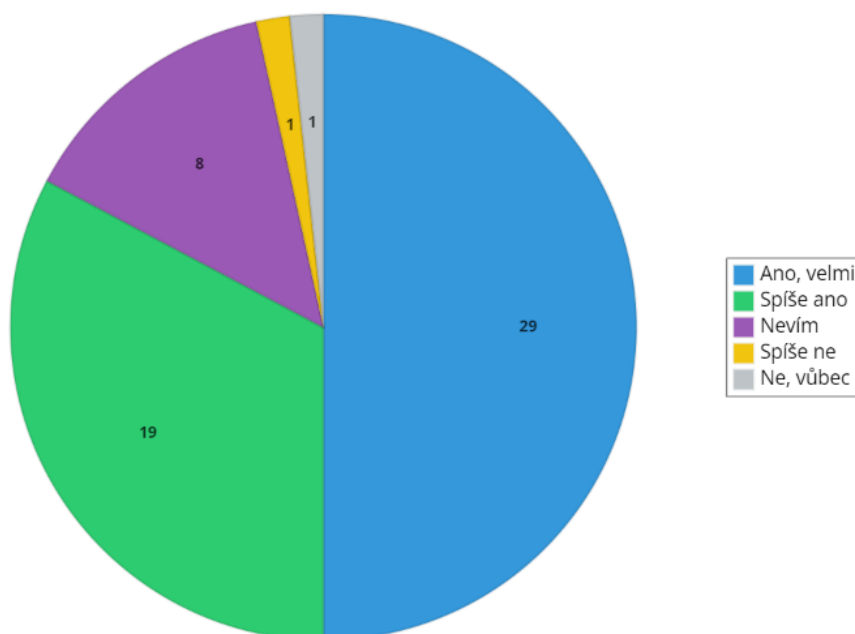
Graf 18: Rozdělení respondentů dle toho, jaké jsou jejich příčiny předlužení

Otázka 12 – Zlepšila se Vaše situace po využití služby dluhového poradenství?

Otázka číslo dvanáct se dotazovala na situaci klienta po využití služby dluhového poradenství. Respondenti nejčastěji odpovídali, že došlo ke zlepšení jejich situace. Dvacet devět

respondentů na otázku odpovědělo „Ano, velmi“ a devatenáct respondentů odpovědělo „Spíše ano“. Tyto hodnoty představují popořadě 50 % a 32,8 % respondentů. Ke zlepšení situace tedy došlo u 82,8 % respondentů. Ke zhoršení situace došlo pouze u dvou dotazovaných. Jeden respondent odpověděl na otázku „Ne, vůbec“ a jeden respondent odpověděl variantou „Spíše ne“. V obou případech se jedná o hodnotu 1,7 % dotazovaných. Zbýlých osm respondentů nevědělo, zda došlo ke zlepšení jejich situace. V tomto případě se jedná o 13,8 % respondentů. Rozdělení odpovědí na tuto otázku je graficky znázorněno v grafu číslo 19.

Rozdělení respondentů dle toho, zda se jejich situace zlepšila po využití služby dluhového poradenství

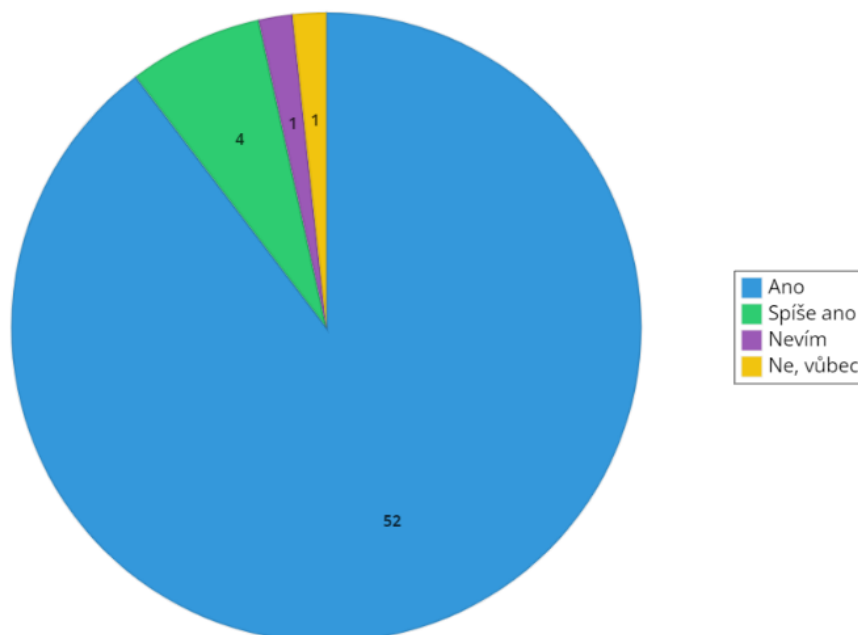

Graf 19: Rozdělení respondentů dle toho, zda se jejich situace zlepšila po využití služby dluhového poradenství

Otázka 13 – Doporučil/a byste službu dluhového poradenství někomu dalšímu?

Třináctá otázka zkoumala, zda by klienti služby dluhové poradenství doporučili tuto službu někomu dalšímu. Většina respondentů odpověděla, že by tuto službu doporučila dalším osobám. Možností „Ano“ odpovědělo padesát dva dotazovaných a možností „Spíše ano“ odpověděli čtyři dotazovaní. Tyto hodnoty odpovídají popořadě 89,7 % a 6,9 % respondentů. Dohromady se tedy jedná o 96,6 % respondentů, tedy o většinu dotazovaných. Jeden respondent by službu nedoporučil vůbec a jeden neví, jestli by službu dále doporučil. V obou případech se jedná o 1,7 % dotazovaných. Toto rozdělení odpovědí je graficky znázorněno v grafu číslo 20.

Rozdělení respondentů dle toho, zda by doporučili službu dluhového poradenství někomu dalšímu

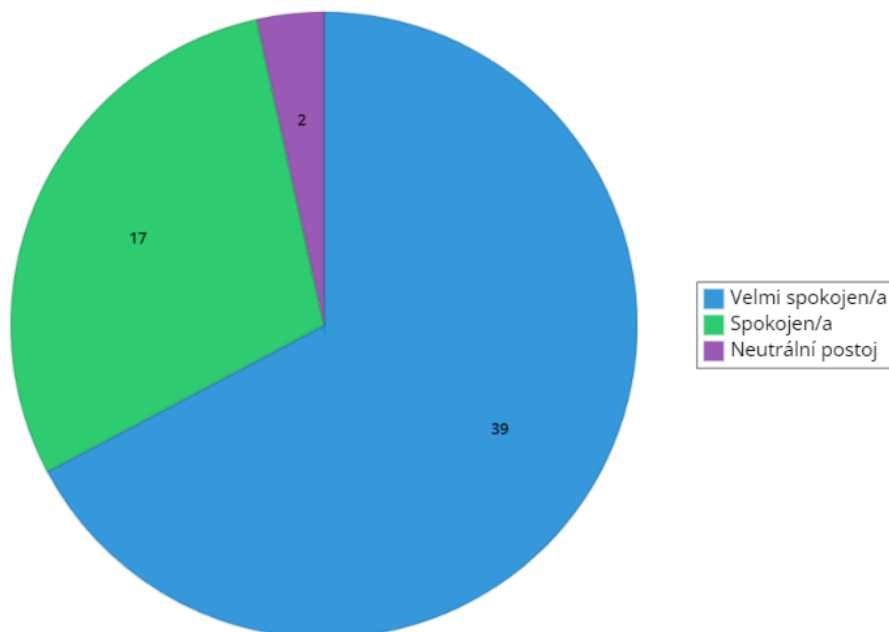
Graf 20: Rozdělení respondentů dle toho, zda by doporučili službu dluhového poradenství někomu dalšímu

Otázka 14 – Jste spokojen/a se službou dluhového poradenství?

Otázka číslo čtrnáct se zaměřovala na spokojenost klientů se službou dluhové poradenství. Respondenti nejčastěji odpovídali, že byli se službou spokojeni. Třicet devět respondentů odpovědělo možností „Velmi spokojen/a“ a dalších sedmnáct respondentů odpovědělo možností „Spokojen/a“. Možnost „Velmi spokojen/a“ je zastoupena v 67,2 % odpovědí a možnost „Spokojen/a“ je zastoupena v 29,3 % odpovědí. Neutrální postoj ke službě dluhové poradenství zaujímali dva klienti, což odpovídá 3,4 % respondentů. Žádný z dotazovaných nebyl se službou nespokojen. Toto rozdělení odpovědí je graficky znázorněno v grafu číslo 21.

Abych mohla potvrdit nebo vyvrátit hypotézu číslo 2, tak jsem vytvořila tabulku číslo 3. V tabulce si můžeme všimnout, že padesát čtyři dotazovaných bylo velmi spokojeno nebo spokojeno s poskytovanou službou a zároveň by doporučili nebo spíše doporučili tuto službu i někomu dalšímu. Toto číslo odpovídá 93,1 % dotazovaných. Oproti tomu si můžeme všimnout, že jeden dotazovaný byl se službou spokojen, ale neví, jestli by tuto službu doporučil. Dále jeden dotazovaný byl se službou velmi spokojen, ale tuto službu by vůbec nedoporučil nikomu dalšímu. Dohromady počet dvou dotazovaných odpovídá 3,4 % respondentů.

Rozdělení respondentů dle toho, zda byli spokojeni se službou dluhového poradenství

Graf 21: Rozdělení respondentů dle toho, zda byli spokojeni se službou dluhového poradenství

		Jste spokojen/a se službou dluhové poradenství?				
		Velmi spokojen/a	Spokojen/a	Neutrální postoj	Nespokojen/a	Velmi nespokojen/a
Doporučil/a byste službu dluhového poradenství někomu dalšímu?	Ano	37	14	1	0	0
	Spíše ano	1	2	1	0	0
	Nevím	0	1	0	0	0
	Spíše ne	0	0	0	0	0
	Ne, vůbec	1	0	0	0	0

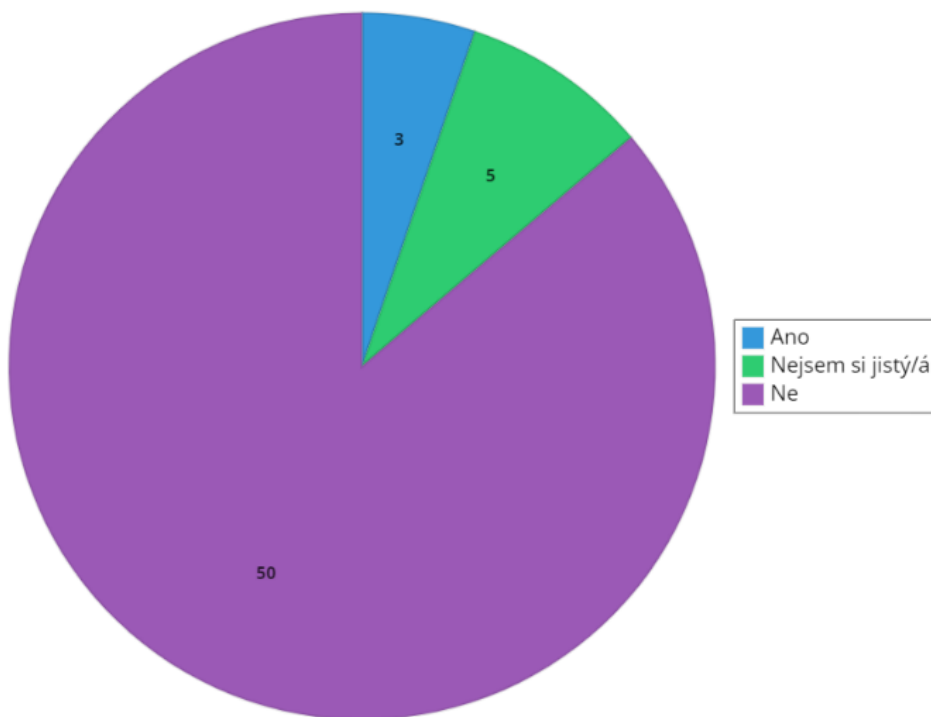
Tabulka 3: Rozdělení respondentů dle toho, zda byli se službou dluhového poradenství spokojeni a zda by ji doporučili dále

Otázka 15 – Je něco, co Vám v průběhu poskytované služby dluhového poradenství nevyhovovalo?

Patnáctá otázka se dotazovala klientů, zda se během poskytované služby vyskytlo něco, co jim nevyhovovalo. Padesát dotazovaných se nesetkalo se situací, že by jim něco nevyhovovalo. Tato hodnota odpovídá 86,2 % dotazovaných a jedná se o většinu respondentů. Pět respondentů si není jisto, zda jim během poskytované služby něco nevyhovovalo. Tento počet představuje 8,6 % respondentů. Možností „Nejsem si jistý/á“ odpověděli dva respondenti z pracoviště v Berouně, jeden respondent z pracoviště v Příbrami, jeden respondent z pracoviště v Kralupech nad Vltavou a jeden

respondent z pracoviště v Kladně. Nejméně respondentů odpovědělo, že jim během poskytované služby něco nevyhovovalo. Celkem se jednalo o tři respondenty, což odpovídá 5,2 % respondentů. Jednalo se o dva klienty z pracoviště v Rakovníku a jednoho klienta z pracoviště v Kladně. U poskytované služby na pracovišti v Rakovníku prvnímu klientovi nevyhovovala dlouhá doba vyřizování, ale bohužel již nenapsal, co konkrétně bylo dlouho vyřizováno. Druhému klientovi z pracoviště v Rakovníku nevyhovovala předpokládaná výše srážky z jeho příjmu v rámci podnikatelské činnosti v procesu oddlužení. Klientovi z pracoviště v Kladně nevyhovovala absence možnosti právního zastoupení u soudu. Celkové rozdělení odpovědí na otázku, jestli klientům něco chybělo u poskytované služby je graficky znázorněno v grafu číslo 22.

Rozdělení respondentů dle toho, zda jim něco v průběhu poskytované služby dluhového poradenství nevyhovovalo

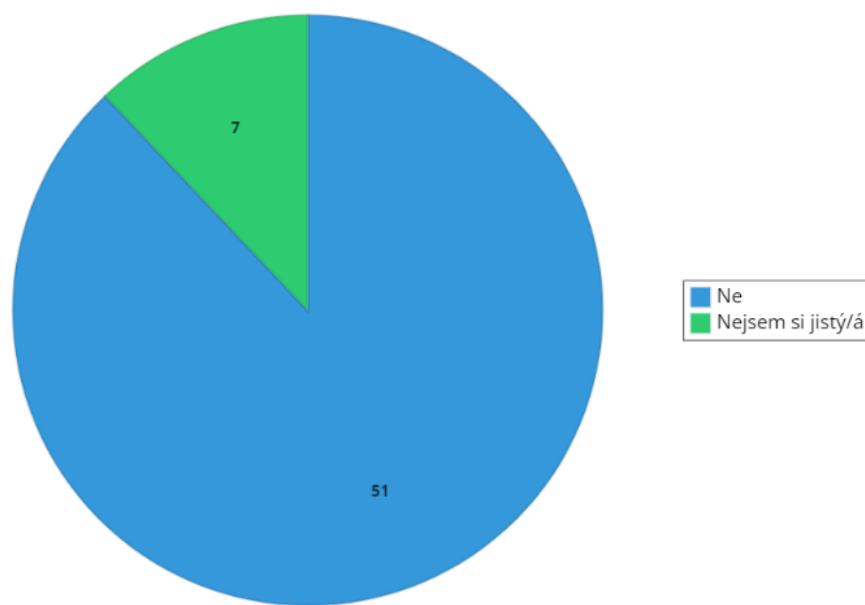
Graf 22: Rozdělení respondentů dle toho, zda jim něco v průběhu poskytované služby dluhového poradenství nevyhovovalo

Otázka 16 – Je něco, co Vám v průběhu poskytované služby dluhového poradenství chybělo?

Šestnáctá otázka zkoumala, zda klientům v průběhu poskytované služby něco chybělo. Převážná většina dotazovaných odpověděla, že jim v průběhu poskytované služby nic nechybělo. Celkem se jednalo o padesát jedna respondentů, kteří využili této odpovědi. Tato hodnota odpovídá 87,9 % respondentů. Zbývajících sedm respondentů odpovědělo, že si nejsou jistí, zda jim něco chybělo. Tato hodnota představuje 12,1 % respondentů. Jednalo se o tři klienty z pracoviště v Berouně, dva klienty z pracoviště v Kladně, dva klienty z pracoviště v Příbrami a jednoho klienta z pracoviště v Kralupech nad Vltavou. Rozdělení odpovědí na tuto otázku je graficky znázorněno v grafu číslo 23.

Ačkoliv nebyla možnost „Ano“ ani jednou vybrána, tak v předchozí otázce číslo 15 jeden z respondentů odpověděl, že mu nevyhovovala absence možnosti právního zastoupení u soudu. Z této odpovědi si tedy můžeme odvodit, že by zde měla být alespoň jedna odpověď „Ano“ právě kvůli tomuto faktu.

Rozdělení respondentů dle toho, zda jim v průběhu poskytované služby dluhového poradenství chybělo

Graf 23: Rozdělení respondentů dle toho, zda jim v průběhu poskytované služby dluhového poradenství něco chybělo

13. Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza č. 1: Klienti dluhového poradenství spíše neznají výši svých pohledávek, než znají.

Hypotéza vyvrácena

17,2 % dotazovaných nezná výši svých pohledávek. Oproti tomu 53,4 % dotazovaných výši svých pohledávek zná.

Hypotéza č. 2: Spokojení klienti dluhového poradenství spíše doporučí službu někomu dalšímu, než nedoporučí.

Hypotéza potvrzena

93,1 % dotazovaných bylo velmi spokojeno nebo spokojeno s poskytovanou službou a zároveň by doporučili nebo spíše doporučili tuto službu i někomu dalšímu. Oproti tomu 1,7 % dotazovaných bylo se službou spokojeno, ale neví, jestli by tuto službu doporučilo. Dále 1,7 % dotazovaných bylo se službou velmi spokojeno, ale tuto službu by vůbec nedoporučilo nikomu dalšímu. Viz tabulka číslo 3.

Hypotéza č. 3: Je pravděpodobnější, že pohledávky klientů dluhového poradenství se nacházejí v exekuci.

Hypotéza potvrzena

60,3 % dotazovaných odpovědělo, že se jejich pohledávky nacházejí v exekuci. Oproti tomu 31 % dotazovaných odpovědělo, že se jejich pohledávky v exekuci nenacházejí. 8,6 % dotazovaných neví, zda se jejich pohledávky nacházejí v exekuci, či nikoliv.

Hypotéza č. 4: Klientům dluhového poradenství služba ve větším množství případů zlepšila situaci, než nikoliv.

Hypotéza potvrzena

82,8 % dotazovaných odpovědělo, že se jejich situace po využití služby zlepšila nebo alespoň spíše zlepšila. Oproti tomu 3,4 % dotazovaných odpovědělo, že se jejich situace vůbec nezlepšila nebo spíše nezlepšila. 13,8 % dotazovaných neví, zda se jejich situace zlepšila, či nikoliv.

14. Diskuse

Ve své bakalářské práci se zabývám službou dluhového poradenství a jejími klienty. Toto téma jsem si vybrala, jelikož v České republice jsou na začátku roku 2024 nařizeny téměř 4 miliony exekucí.⁸⁴ Toto číslo mi přijde relativně vysoké k celkovému počtu obyvatel České republiky. Zajímalo mě, zda služba dluhového poradenství dokáže klientům reálně pomoci v jejich tíživé situaci.

Hypotézu číslo jedna jsem nemohla potvrdit. Dle mého názoru měla být otázka číslo sedm lépe formulována, a to tím způsobem, že se měla dotazovat, zda znali výši svých pohledávek předtím, než vyhledali službu dluhového poradenství. Cílem této služby je zmapování pohledávek klientů tedy i jejich celkové výše, proto klienti v průběhu této služby zjistí výši svých pohledávek.

Bohužel k problematice předlužení neexistuje mnoho literárních zdrojů, a proto jsem musela často čerpat z internetových a komerčních zdrojů. Absence odborné literatury na toto téma mne velice překvapila, jelikož zadlužení mi přijde jako často probírané téma.

Překvapilo mě, že organizace Člověk v tísni, o.p.s. aktivně neposkytuje semináře finanční gramotnosti, například ve spolupráci se základními školami. Tato služba je poskytována pouze součástí služeb Programů sociální integrace, je tedy poskytována pouze klientům ohroženým sociálním vyloučením. Myslím si, že hodiny finanční gramotnosti by se měly vyučovat na všech základních školách přiměřeně věku dětí. Služba dluhového poradenství ve většině případů řeší pouze důsledky finanční negramotnosti. Tento problém by se mohl vyřešit právě výukou finanční gramotnosti na základních školách. Dále si myslím si, že by bylo vhodné poskytovat semináře v domovech pro seniory, kde by se mohlo jednat přímo o témata opatrnosti při nakládání s financemi a finanční gramotnosti.

Další problém, který spatřuji, je ten, že i vzdělané osoby se hůře orientují v dluhové problematice. Mnozí mají problém se orientovat ve smluvních podmínkách, žalobách a obraně proti žalobám. Dále vidím problém v orientaci v průběhu insolvenčního řízení, které může být pro mnohé velmi nepřehledné.

V rámci své bakalářské práce jsem diskutovala výsledky dotazníku s koordinátorkou odborného sociálního poradenství a metodičkou dluhového poradenství pobočky Středočeského kraje organizace Člověk v tísni, o.p.s. Z rozhovoru vyplynulo, že někteří klienti nejsou se službou spokojeni, a to vzhledem k tomu, že mají tak komplikovanou situaci, že nelze nalézt dle jejich představ nejvhodnější řešení jejich tíživé situace, případně nemají podmínky tuto nepříznivou situaci řešit, například nedostatečné příjmy a zázemí. Častou motivací klientů k využívání služby dluhového poradenství je právě potřeba řešit svou situaci komplexně. Klienti většinou zmiňují vstup do oddlužení jako jednu z alternativ řešení své tíživé situace. To vzhledem k tomu, že tomuto tématu je

---

⁸⁴ EXEKUTORSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. *Statistiky*. Online. Aktualizace 1. dubna 2024. Dostupné z: <https://statistiky.ekcr.info/statistiky>. [cit. 2024-04-26].

věnován i velký mediální prostor a obvykle mají ve svém okolí i někoho kdo institutem oddlužení prošel či právě prochází. Jsou však situace, kdy klienti na tuto možnost nedosáhnou, nebo mají pohledávky, které nelze tímto nástrojem řešit, například dluhy z trestné činnosti. Úkolem dluhových poradců je seznámit je s podmínkami i povinnostmi insolvenčního řízení a zvážení možnosti vstupu do oddlužení a jeho udržitelnost po celou dobu jeho trvání. Cílem je prevence selhání v procesu oddlužení.

Většina klientů, kteří přijdou na první konzultaci nemají přehled o výši a rozsahu svých závazků, taktéž zdali se nacházejí v exekuci. Příčinnou je zejména to, že se dlouhodobě vyhýbali kontaktu se svými věřiteli, případně exekutorskými úřady. V průběhu spolupráce s klienty dluhový poradci mapují pohledávky z dostupných zdrojů. V České republice neexistuje komplexní databáze pohledávek tudíž lustrují klientovu dluhovou anamnézu skrze centrální evidenci exekucí, lustrací soudních řízení u okresních soudů, dle příslušnosti klientova pobytu a z nebankovních a bankovních registrů. Tento proces je celkově klienty hodnocen jako dlouhodobý, ale jen na základě precizně a důsledně zmapovaných pohledávek lze doporučit pro klienta nejvhodnější řešení.

Z konzultací s klienty vyplývá, že nejčastějším způsobem, jak se klient o službě dluhového poradenství dozví je reference od jiného klienta, který službu využíval nebo využívá. Službu dluhového poradenství klienti hodnotí pozitivně, a proto ji doporučují dalším osobám, které mají obdobné problémy.

V rámci mapování pohledávek dluhový poradci vždy zjišťují příčinu předlužení. Cílem analýzy příčin je prevence opakování obdobné situace. Příčinám předlužení se dluhový poradci věnují většinou, až když je s klientem navázán důvěrný vztah, a to vzhledem k tomu, že pro klienty je toto téma citlivé a důvěrné. Často se dluhový poradci setkávají u klientů se studem, že se nachází v takové tíživé situaci, kdy nejsou schopni zabezpečit základní životní potřeby pro sebe a svou rodinu. Dluhový poradci k tomuto tématu přistupují citlivě a snaží se s klienty toto téma otevírat postupně a zároveň pracovat na jejich aktivizaci ve vztahu k řešení jejich finanční situace. Nejčastější příčinu předlužení u klientů spatřují dluhový poradci v nenadálé rodinné situaci, například v souvislosti s rozvodem či rozpadem rodiny, úmrtím, nebo v souvislosti se zhoršením zdravotního stavu, a proto poklesem výdělkových možností. Další častou příčinou předlužení bývá neúspěšné podnikání, neuvážlivost, případně nedostatečné posouzení rizik některých úvěrových smluv.

Závěr

V teoretické části své bakalářské práce popisuji dluhovou problematiku na území České republiky. Je zde popsáno, jak může vzniknout dluh a jakým způsobem může daná osoba spadnout do dluhové pasti. Následně zde popisuji, jak se může takováto situace řešit pomocí dluhového poradenství. Popisuji zde také celkový průběh poskytované služby dluhového poradenství v rámci organizace Člověk v tísni, o.p.s.

V rámci své bakalářské práce jsem vyhodnotila všechny předem stanovené hypotézy. Tři hypotézy jsem mohla potvrdit a jednu hypotézu jsem vyvrátila. Hypotéza nezohledňovala to, že většina klientů s organizací spolupracuje již delší dobu a z tohoto důvodu klienti mohou mít zmapovaný rozsah a výši svých pohledávek.

Empirická část bakalářské práce může pomoci organizaci Člověk v tísni, o.p.s. ve správném nastavení služby dluhového poradenství. Bakalářská práce mapuje příčiny předlužení klientů, jejich motivaci k vyhledání této služby a zda jsou s poskytovanou službou spokojeni. Výsledky zkoumání jsem konzultovala s koordinátorkou odborného sociálního poradenství a metodičkou dluhového poradenství pobočky Středočeského kraje organizace Člověk v tísni, o.p.s. Z této diskuse vyplynulo, že někteří klienti mohou být se službou nespokojeni z toho důvodu, protože je jejich situace natolik komplikovaná a poskytovatelé služby dluhového poradenství nejsou schopni nalézt řešení dle klientových představ. Mnozí klienti služby dluhového poradenství se dlouhou dobu vyhýbali komunikaci s věřiteli a úřady a v důsledku toho nemají představu o výši svých pohledávek. Dluhovní poradci v průběhu poskytování služby konzultují příčiny nepříznivé situace klienta přímo s klientem a tím se snaží předejít podobným situacím v budoucnu.

Na tuto bakalářskou práci by se dalo navázat dalším zkoumáním s větším vzorkem a více specifickými otázkami. Například přidat možnost, že se jedná o nového klienta, k otázce číslo dvanáct. Bez této možnosti můžeme do výsledků pozorování zanášet chybu. Dále by bylo možné detailněji prozkoumat situaci klientů, například zjistit celkovou výši jejich pohledávek, kolik pohledávek celkově mají, jak dlouho se potýkají s předlužením, popřípadě zda absolvovali nějaký kurz finanční gramotnosti.

Další navázání na tuto bakalářskou práci by mohlo být zkoumání úrovně finanční gramotnosti klientů služby dluhového poradenství. V tomto případě bychom mohli zkoumat úroveň finanční gramotnosti před a po využití této služby. V ideálním případě by po využití služby klienti měli dosahovat lepších výsledků v testu na finanční gramotnost.

Dále by se na tuto bakalářskou práci dalo navázat širším šetřením, které by zkoumalo rozdíly v předlužení u cílových skupin rozdělených podle místa jejich bydliště, popřípadě jejich životního stylu.

Seznam použité literatury a dalších pramenů informací

ARNOLDOVÁ, Anna. Sociální péče. 2. Praha: Grada, 2016., ISBN 978-80-271-9308-0.

HRABAL, Vladimír a DRAPELA, J. V. Vybrané poradenské směry: teorie a strategie: [učební text pro posluchače pedagogické fakulty Univerzity Karlovy]. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-011-4.

HRDINKOVÁ, Tereza a MATI, Petr. Metodika dluhového poradenství. Bílina: Člověk v tísní, 2013., ISBN 978-80-87456-40-8.

HUBÁLEK, Michal; KŘÍSTEK, Adam a ZAMBOJ, Ladislav. Manuál pro sociální pracovníky v oblasti insolvence. Praha: Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, 2011. ISBN 978-80-254-9535-3.

MATOUŠEK, Oldřich, KŘÍŠŤAN, Alois (ed.). Encyklopedie sociální práce. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0366-7.

MATOUŠEK, Oldřich. Slovník sociální práce. 2. Praha: Portál, 2008. ISBN 987-80-7367-368-0.

SYROVÁTKOVÁ, Štěpánka; MACHALÍČEK, Josef a CHRISTOVÁ, Jana. Dluhová problematika: informační brožura. Dodatek k 1. vydání. Plzeň: Člověk v tísní, 2008., ISBN 978-80-86961-28-6.

ZHÁNĚL, Jiří; HELLEBRANDT, Vladimír a SEBERA, Martin. Metodologie výzkumné práce. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6696-0.

Zákon č. 120/2001 Sb. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.

Zákon č. 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách.

Zákon č. 182/2006 Sb. Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Vyhláška 505/2006 Sb. Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Elektronické prameny informací

ASOCIACE OBČANSKÝCH PORADEN. Seniorům stále více komplikují život dluhy exekuce. Online. KALVODA, Hynek. Aktualizace 29. listopadu 2017. Dostupné z: <https://www.obcanskeporadny.cz/cs/aktivity/projekty/obcanske-poradenstvi/88-seniorum-stale-vice-komplikuji-zivot-dluhy-exekuce>. [cit. 2024-04-26].

CESTA INTEGRACE, O.P.S. Dluhové poradenství a oddlužení. Online. Aktualizace 1. srpna 2021. Dostupné z: <https://www.cestaintegrace.cz/sluzby/obcanska-poradna/obcanska-poradna-dluhove-poradenstvi-a-oddluzeni/>. [cit. 2024-02-05].

ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE. EXEKUCE. Online. Aktualizace 18. března 2016. Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/jak-na-to/zlomove-situace/exekuce>. [cit. 2024-02-25].

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. Zadlužení domácností. Online. Aktualizace 28. února 2024. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/arad/#/cs/home>. [cit. 2024-03-15].

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. Zadluženost domácností. Online. Aktualizace 28. února 2014. Dostupné z: https://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/zadldom_cs.pdf. [cit. 2024-03-15].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Domácnosti. Online. Aktualizace 10. října 2013. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20567427/10413513k6.pdf/95ecab47-9596-472b-8132-f75b023bcc42?version=1.0>. [cit. 2024-03-01].

ČLOVĚK V TÍSNI, O.P.S. Dluhové poradenství. Online. <https://www.clovekvtisni.cz/>. Aktualizace 1. února 2024. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/co-delame/socialni-prace-v-cr/dluhove-poradenstvi>. [cit. 2024-03-02].

ČLOVĚK V TÍSNI, O. P. S. Dětské dluhy. Online. Aktualizace 9. dubna 2024. Dostupné z: <https://jakprezidtluhy.cz/dluhy-v-cesku/detske-dluhy/>. [cit. 2024-04-26].

ČLOVĚK V TÍSNI, O.P.S. OLOMOUCKÝ KRAJ: KOMUNITNÍ PRÁCE. Online. Aktualizace 10. srpna 2022. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/co-delame/socialni-prace-v-cr/olomoucky-kraj/rodinne-poradenstvi>. [cit. 2023-11-04].

ČLOVĚK V TÍSNI, O.P.S. Příčiny zadlužování jsou pestré, většina našich klientů neodpovídá zažité představě dlužníků, co si půjčují na dovolenou. Online. FOJTÍKOVÁ, Dominika a BURZOVÁ, Petra. Aktualizace 25. července 2022. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/priciny-zadluzovani-jsou-pestre-9254gp>. [cit. 2023-12-01].

ČLOVĚK V TÍSNI, O.P.S. ZADLUŽENÉ DĚTI. Online. Aktualizace 27. března 2023. Dostupné z: <https://www.zadluzenedeti.cz/>. [cit. 2024-04-26].

DIAKONIE ČCE. Občanská poradna. Online. Aktualizace 29. října 2018. Dostupné z: <https://www.diakonie-stred.cz/nase-sluzby/sluzby-pro-osoby-v-tizive-zivotni-situaci/obcanska-poradna/> [cit. 2024-03-08].

EXEKUTORSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. Statistiky. Online. Aktualizace 1. dubna 2024. Dostupné z: <https://statistiky.ekcr.info/statistiky>. [cit. 2024-04-26].

EUROPEAN COMMISSION. Předlužení – otázky a odpovědi. Online. Aktualizace 18. listopadu 2010. Dostupné z: https://ec.europa.eu/employment_social/2010againstpoverty/export/sites/default/downloads/Topic_of_the_month/CS_Thematic_Article_Indebtedness_QandAs.pdf. [cit. 2024-03-11].

GETDATA S.R.O. Co nemůže exekutor zabavit. Online. Aktualizace 13. ledna 2024. Dostupné z: <https://www.kontrolaexekuce.cz/informace/co-nemuze-exekutor-zabavit>. [cit. 2024-02-02].

GETDATA S.R.O. Exekuce na plat: jak probíhá a o kolik dostane dlužník méně? Online. Aktualizace 18. prosince 2022. Dostupné z: <https://www.kontrolaexekuce.cz/informace/exekuce-na-plat>. [cit. 2024-03-08].

HOME CREDIT A.S. Dluh. Online. Aktualizace 21. srpna 2023. Dostupné z: <https://www.homecredit.cz/slovník-pojmu/dluh>. [cit. 2024-02-10].

INSOLCENTRUM S.R.O. INTERAKTIVNÍ MAPA S ÚDAJI O KAŽDÉM KRAJI ČR. Online. Aktualizace 30. března 2024. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/mapa-insolvence-vse/>. [cit. 2024-04-01].

INSOLCENTRUM S.R.O. PROFIL TYPICKÉHO DLUŽNÍKA v exekuci. Online. Aktualizace 21. března 2024. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/profil-typickeho-dluznika-v-exekuci/>. [cit. 2024-03-26].

INSOLCENTRUM S.R.O. PRŮVODCE SVĚTEM oddlužení. Online. Aktualizace 4. dubna 2024. Dostupné z: <https://www.insolcentrum.cz/oddluzeni/>. [cit. 2024-04-04].

KOMERČNÍ BANKA, A.S. Splátkový kalendář. Online. Aktualizace 11. dubna 2023. Dostupné z: <https://www.kb.cz/cs/podpora/slovník/vyrazy-zacinajici-na-s/splatkovy-kalendar>. [cit. 2024-03-11].

LOANDO. Co je to dluhová past a jak do ní nespádnout. Online. Aktualizace 8. ledna 2019. Dostupné z: <https://loando.cz/clanek/dluhova-past>. [cit. 2024-02-15].

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. EXEKUČNÍ ŘÍZENÍ KROK ZA KROKEM. Online. Aktualizace 19. března 2019. Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/jak-na-to/zlomove-situace/exekuce/exekucni-rizeni>. [cit. 2024-03-12].

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. FINANČNÍ GRAMOTNOST 2020. Online. Aktualizace 19. června 2020. Dostupné z: https://financnigramotnost.mfcr.cz/assets/cs/media/PSFV_Zprava_2020_Financni-gramotnost-2020.pdf. [cit. 2024-01-10].

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. Zadlužení (předlužení) a jak z něj ven. Online. Aktualizace 18. března 2019. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/rodinne-finance/zadluzeni-a-predluzeni>. [cit. 2024-03-10].

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. Informace pro žadatele o akreditaci pro poskytování služeb v oblasti oddlužení. Online. Aktualizace 1. července 2017. Dostupné z: <https://insolvence.justice.cz/informace-pro-zadatele/>. [cit. 2024-04-26].

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. JAK VEN Z DLUHOVÉ PASTI. Online. Aktualizace 20. června 2018. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti>. [cit. 2024-02-19].

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. SLOVNÍK POJMŮ. Online. Aktualizace 21. června 2018. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/slovník-pojmu/>. [cit. 2024-03-02].

MONETA MONEY BANK, A.S. Co je exekuce? Online. Aktualizace 26. srpna 2019. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/slovník-pojmu/detail/co-je-exekuce>. [cit. 2024-02-17].

OBECNĚ PROSPĚŠNÁ SPOLEČNOST SIRIUS, O.P.S. Dětské dluhy: problém, který přetrvává. Online. KOVALČÍK, Martin. Aktualizace 20. října 2023. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/detske-dluhy-problem-ktery-pretrvava>. [cit. 2024-04-26].

PAVELKOVÁ, Jaroslava. Praktické vzdělávání ve finanční gramotnosti u seniorů jako prevence finanční nestability. Online. Sociální práce / Sociálna práca / Czech and Slovak Social Work. 2018, č. 2. ISSN 1805-885X. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/inspirace-pro-praxi/prakticke-vzdelavani-ve-financni-gramotnosti-u-senioru-jako-prevence-financni-destability/>. [cit. 2024-04-26].

PORADNA PŘI FINANČNÍ TÍSNĚ, O.P.S. PORADNA PŘI FINANČNÍ TÍSNĚ. Online. Aktualizace 12. dubna 2024. Dostupné z: https://www.financnitisen.cz/kdo_jsme.php. [cit. 2024-04-26].

PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY. Smluvní právo. Online. <https://portal.gov.cz/>. Aktualizace 29. listopadu 2020. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/rozcestniky/smluvni-pravo-RZC-38>. [cit. 2024-02-10].

RUBIKON CENTRUM, Z.Ú. Jak se oddlužit. Online. <https://www.rubikoncentrum.cz/>. Aktualizace 5. listopadu 2020. Dostupné z: https://www.rubikoncentrum.cz/wp-content/uploads/2020/11/RUBIKON_Jak-se-oddruzit-2020_online.pdf?swcfpc=1. [cit. 2024-03-09].

RUBIKON CENTRUM, Z.Ú. Kdo jsme. Online. Aktualizace 5. února 2024. Dostupné z: <https://www.rubikoncentrum.cz/kdo-jsme/>. [cit. 2024-02-11].

SVĚŘENECKÁ SPRÁVA S.R.O. Dluhová spirála. Online. Aktualizace 29. září 2019. Dostupné z: <https://svsp.cz/slovník/dluhova-spirala>. [cit. 2024-02-20].

TADY A TEĎ, O.P.S. ZA DĚTI BEZ DLUHŮ. Online. Aktualizace 13. března 2024. Dostupné z: <https://www.zadetibezdluhu.cz/>. [cit. 2024-04-26].

VÝKUP NEMOVITOSTÍ S.R.O. Co je to dluh, závazek a pohledávka. Online. Aktualizace 30. března 2023. Dostupné z: <https://www.vykup-nemovitosti.cz/blog/co-je-to-dluh-zavazek-a-pohledavka/>. [cit. 2024-02-11].

Přílohy

Příloha A – Dotazník

Dluhové poradenství z pohledu klientů

Dobrý den,

jmenuji se Kristýna Křížová, jsem studentkou 3. ročníku Univerzity Karlovy oboru Sociální a charitativní práce a píši bakalářskou práci na téma Dluhové poradenství z pohledu klientů. V této souvislosti bych Vás chtěla požádat o pomoc s vyplněním krátkého dotazníku. Získaná data budou využita pro zpracování mé bakalářské práce.

Na níže položené otázky odpovězte prosím pravdivě a žádné otázky nevynechávejte. Všechny odpovědi, které zaznamenáte, budou důvěrné a anonymní. Vyplněním dotazníku souhlasíte se zpracováním dat. Dotazník trvá cca 10 minut.

Děkuji Vám za Váš čas, který jste věnovali vyplnění dotazníku.

1. Pohlaví
  - Žena
  - Muž
  - Jiné

2. Zaškrtněte, do které věkové kategorie spadáte.
  - 18–29 let
  - 30–39 let
  - 40–49 let
  - 50–64 let
  - 65+ let

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
  - Bez vzdělání
  - Základní
  - Středoškolské bez maturity
  - Středoškolské s maturitou
  - Vyšší odborné
  - Vysokoškolské

4. Jste (Můžete zaškrtnout více možností)
  - Student
  - Zaměstnanec nebo OSVČ
  - Nezaměstnaný
  - Neaktivní (rodičovská dovolená, starobní/invalidní důchodce)

5. Jaké pracoviště středočeské pobočky Člověka v tísni, o.p.s. navštěvujete?
  - Beroun
  - Kladno
  - Příbram
  - Rakovník
  - Kralupy nad Vltavou

6. Jak jste se o službě dluhového poradenství dozvěděl/a? (Můžete zaškrtnout více možností)

Z letáků, médií

Doporučení z jiné služby, úřadu

Doporučení od jiné osoby

Jiné (doplňte)

---

7. Znáte výši Vašich pohledávek?

Ano

Nejsem si jistý/á

Ne

8. Znáte věřitele svých pohledávek?

Ano

Nejsem si jistý/á

Ne

9. Jsou Vaše pohledávky v exekuci?

Ano

Nejsem si jistý/á

Ne

10. Jaká je Vaše motivace k využívání služby dluhového poradenství?

---

11. Jaké jsou příčiny Vašeho předlužení? (Můžete zaškrtnout více možností)

Nedostatečný příjem

Neuvážlivost

Nečekané životní situace

Podnikání

Krize rodiny, rozvod

Zdravotní stav

Neznalost vlastních práv

Cizí rozhodnutí

Závislosti
Trestná činnost
Způsob života
Snadná dostupnost úvěrových produktů
Jiné (doplňte)

---

12. Zlepšila se Vaše situace po využití služby dluhového poradenství?

Ano, velmi
Spíše ano
Nevím
Spíše ne
Ne, vůbec

13. Doporučil/a byste službu dluhového poradenství někomu dalšímu?

Ano
Spíše ano
Nevím
Spíše ne
Ne, vůbec

14. Jste spokojen/a se službou dluhové poradenství?

Velmi spokojen/a
Spokojen/a
Neutrální postoj
Nespokojen/a
Velmi nespokojen/a

15. Je něco, co Vám v průběhu poskytované služby dluhové poradenství nevyhovovalo?

Ano (doplňte co Vám nevyhovovalo)

Nejsem si jistý/á

Ne

16. Je něco, co Vám v průběhu poskytované služby dluhové poradenství chybělo?

Ano (doplňte co Vám chybělo)

Nejsem si jistý/á

Ne